קנין הלכה

4

מראי מקומות

מס׳ 8

חודש תמוז תשפ״ג

או״ח הלכות שבת

סימנים שיג - שטו

קנין הלכה

Dirshu
דרשו ד׳ ועוזו
קרן עולמית לחיזוק ועידוד לימוד התורה

לתשומת לבכם: במראי מק;ומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לצלם וכד׳ ללא קבלת אישור בכתב מ״דרשו״

קנין הלכה

סימן שיג

חמשת הסעיפים הראשונים בסימן זה עוסקים בציורים שאינם מצויים כ"כ בימינו ולכן אין להאריך בהם.

סעיפים א-ב

בסעיף א מובאים שלשה נושאים השייכים לענין נעילת הדלתות וסתימת פתחים, והנידון הוא אם יש בזה חשש דרבנן דנראה כמוסיף על הבנין, וכן אם יש בזה איסור טלטול מוקצה.

א] <u>פקק החלון</u>

דף שנותנים בחלון ע"מ לסותמו ורגילים להשתמש בו באופן תדיר, חשיב תוספת עראי על אוהל, ויתבאר לקמן [סימן שטו] דמותר להוסיף תוספת עראי על אהל קיים.[1]

ואמרו חז"ל שאם מעולם לא השתמש בפקק הזה לסגירת החלון, צריך שיחשוב עליו מבעו"י ובזה יצא מתורת מוקצה. ועיין ביה"ל [ד"ה והוא] שהביא הרבה ראשונים שסוברים דלא סגי במחשבה, אלא בעינן שיהא על הדף הזה תורת כלי ורק אז זה יצא מתורת מוקצה, והניח זאת הביה"ל בצ"ע למעשה.[2]

אמנם כתב המשנה ברורה [סק"ג] שכל זה רק בפקק החלון שהוא דבר שלפעמים הדרך לבטלו שם, אבל דבר שאין דרך לבטלו אלא לפי שעה, מותר לסתום בו אף שלא חשב עליו מבעוד יום, כגון אם נותן בגד או שמיכה בחלון.

ב] <u>קנה שהתקינו לנעול בו</u>

קנה שהתקינו לנעול בו דמי לבנין טפי מפקק חלון, ולכן לא סגי במחשבה אלא בעינן שיהא לקנה תורת כלי.

ג] <u>נגר</u>

יתד שנועלים בו ותוחבין באסקופה למטה, דמי לבנין טפי מקנה שהתקינו לנעול בו, ולכן בעינן שיהא קשור בדלת או בבריח הדלת. [ויש בזה פרטים נוספים בשו"ע ולא הארכנו בזה].

בדין זה של נגר כתוב בשו"ע דאם נפחתה האסקופה והנגר ננעץ בארץ אסור לנעול בו משום דמיחזי כבנין.

אמנם הט"ז [ס"ק ב] כתב שתי סברות להקל בזה.

א. אם יש נקבים מתוקנים בקרקע באופן שהנגר אינו מוסיף נקב בארץ ה"ז מותר, וכן אם יש נקבים בחומה והנגר נכנס בתוכה. [והאליהו רבה והפרי מגדים פקפקו קצת בזה].

ב. אם יש לנגר הזה בית יד שאוחזין בו בעת הנעילה והפתיחה ה"ז מותר.

סעיף ג

<u>דלת של רחבה שאחורי הבתים</u>

א] אם אין נכנסים בה תדיר, דהיינו אחת לשלושים יום, בעינן שתהא דלת שיש לה ציר, ואם אין ציר הרי זה נראה בעת הנעילה כמוסיף על הבנין.

ב] אם נכנסים בה תדיר, מותר אף כשאין לה ציר והדלת נגררת בארץ.

ביאורים והערות

1. אם עומד להפתח רק לעתים רחוקות הו"ל כתוספת קבועה ואסור, אא"כ הפקק יהיה קשור ותלוי מבעו"י, שאז הוא נחשב כמו חלון.
2. בהגדרת תורת כלי עיין בהמשך דברי השו"ע לענין קנה במחלוקת רש"י ור"ת, וכתב המשנ"ב [ס"ק ז] דבשעת הצורך יש להקל כר"ת דדי בזה שיעשה בו תיקון לצורך שימושו כפקק החלון.

קנין הלכה

סעיף ד

גם סעיף זה עוסק בדברים הנראים כבנין, ומיירי בדלת העשוייה לשימוש תדיר אבל יש בה חסרון מסויים, שעשוייה מלוח אחד או שאין לה אסקופה תחתונה, ולהרמב"ם מיירי דוקא בשני החסרונות ביחד [והאחרונים צידדו כהרמב"ם להקל בפתח העשוי לכניסה וליציאה תדיר], ואמרו חז"ל שאין נועלים בה.

סעיף ה

משנה עירובין דף קב: מחזירין ציר התחתון עד המשנה הבאה. תוס' ד"ה והעליון.

בזמן הגמרא היו צירי הדלתות מחוברים בדלת עצמה מלמטה ומלמעלה, והיו נכנסים בנקבים שהיו בקרקע ובמשקוף, וכן בכלים בנקבים שנעשו למטה ולמעלה.

וכאשר יצא ציר התחתון של תיבה ממקומו נוח לדוחקו בחזרה, ולכן אין בזה איסור תורה של בונה אלא איסור דרבנן מחמת גזירה שמא יתקע. ואם יצא ציר העליון נופלת כל הדלת, ולשיטת רש"י יש בהחזרתו איסור תורה, ולשיטת תוס' זה איסור דרבנן, אך הוי שבות חמיר טפי לפי שלא הותר אף במקדש.

סעיף ו

גמ' שבת דף מז. לוי בר שמואל עד ע"ב אנא כרשב"ג ס"ל.

בנין וסתירה בכלים

בגמרא מבואר שבהחזרת כלי יתכנו שלשה מצבים:

א. תקיעה בחוזק ע"י מסמרים ויתידות שבזה חייב חטאת.[3]

ב. הידוק, דהיינו שמחזיר את החלקים זה לזה בלי מסמרים ויתידות שאיסורו רק מדרבנן.[4]

ג. המחזיר חלקים באופן רפוי הדין הוא שמותר[5], אמנם יש פעמים שגם ברפוי אסור.

א] ברפוי שדרכו בתקיעה דהיינו כל שהדרך להרכיבו תמיד בתקיעה אסור להחזירו אף ברפוי, גזירה שמא יתקע.[6]

ב] בהרכבה ראשונה של הכלי, דהיינו בחלקים של כלי שעדיין לא הורכבו מעולם ובא להרכיבם בפעם הראשונה

ביאורים והערות

3. עיין רש"י [דף מז: ד"ה יתקע] שהביא שתקיעה בחוזק הוא ע"י יתידות. ובטעם החיוב נחלקו הראשונים, הרמב"ם ועוד ראשונים סוברים שיש בנין בכלים עכ"פ כשעושה בחוזק גמור, וחיובו משום מלאכת בונה, ולרש"י [דף מז. ד"ה חייב חטאת] דס"ל שאין בנין בכלים חיובו משום מכה בפטיש.

4. בטעם האיסור דרבנן במהדק, כתב הר"ן [דף כא: מדפי הרי"ף ד"ה לא יחזיר] שהוא משום גזירה שמא יתקע ויעבור בזה איסור דאורייתא, אבל הרמב"ם [פכ"ב הכ"ט] כתב שהטעם הוא משום שנראה כבונה.

5. המשנ"ב [ס"ק מג] הביא בשם הב"י והמג"א שרפוי ואינו רפוי אסור.

6. עיין היטב בדברי הרמ"א שמקורו בב"י בשם הג"א על הרא"ש [פ"ג סימן כג], וכבר כתבו כן תוס' [דף מח. ד"ה הא] ומקורם בגמ' [דף קכב:] לגבי החזרת דלת שידה תיבה ומגדל. אמנם החזו"א [סי' נ ס"ק י ד"ה והמחבר] תמה על ראיה זו, והסיק שהב"י חזר מדבריו בשו"ע כאן, ולא כתב להתיר דוקא בדרכו להיות רפוי דברפוי לגמרי מותר בכל ענין, ורק הרמ"א הסיף דאם דרכו להיות מהודק אסור אפילו ברפוי. ומכח זה פסק החזו"א לדינא שיש להקל נגד הרמ"א.

ולגבי רפוי שאין דרכו בתקיעה אלא בהידוק, אי מותר משום דהוי גזירה לגזירה או אסור, עיין ט"ז [ס"ק ז] ומשנ"ב [ס"ק מה] שביארו דנחלקו בזה הפוסקים, שדעת הטור ורבינו פרץ שמותר, ודעת מהר"ם מרוטנבורג דאסור, והיא המחלוקת המובאת בטוש"ע בדין כוס של פרקים.

אסור משום מכה בפטיש.[7] [8] <א>

סעיף ז

משנה דף קנא: גמרא דף מג. וכן קורה שנשברה עד דאי בעי שקיל ליה.

כתב רש"י [דף קנא: ד"ה לא] שאין ליתן ארוכות המיטה כדי להעלות את הקורה משום איסור בונה.
ואיתא בגמ' [דף מג.] שמותר ליתנם כדי לתמוך בקורה שלא תוסיף לירד, ובלבד שיתנם באופן רפוי ולא יהדק את הקורה משום דמבטל כלי מהיכנו.

ביאורים והערות

7. כמבואר בגמ' [דף מח.] דאין נותנים מוכין חדשים בתוך הכר, ופירש רש"י דהשתא עביד לה מנא. מטעם זה אין ליתן שרוכים חדשים בתוך נעל כמבואר במשנ"ב [סימן שיז ס"ק יח] בשם האליהו רבה, וע"ע בסימן שמ [ס"ח].

8. <u>תוספת עיון</u>

<u>פירוק הרכבה מהודקת</u>

דין זה לא התפרש בשו"ע, ויש מהאחרונים שכתבו שמותר. ושורש הנידון הוא בסוגיא [דף קכב:] לגבי דלת שידה תיבה ומגדל שמפרקים מהשידה אבל לא מחברים אליה, והטעם מבואר משום שהך תנא ס"ל דאין בנין וסתירה בכלים ולכן שרי ליטול את הדלת, ומ"מ אין מחזירין גזירה שמא יתקע. והגר"ז [סכ"ב] והחזו"א [סימן נ ס"ק י ד"ה שבת] נקטו דמיירי בחיבור מהודק, ולפי"ז מפורש בגמ' דמותר לפרק הרכבה מהודקת עכ"פ למאן דס"ל דאין בנין וסתירה בכלים.

אמנם תוס' [דף מח. ד"ה הא] והג"א [פ"ג סי' כג] העמידו את הגמ' בהרכבה רפוייה, ואע"פ שבעלמא התירו החזרת כלי באופן רפוי, מ"מ בדבר שדרכו בתקיעה כתב הרמ"א שאסור גזירה שמא יתקע, ולפי"ז אין מקור להתיר פירוק הרכבה מהודקת.

הרמב"ם [פכ"ב הכ"ו] כתב שטעם האיסור בהרכבה מהודקת הוא משום שנראה כבונה, ולפי"ז מסתבר דה"ה דאסור לפרק הרכבה מהודקת משום שנראה כסותר. ולפי הר"ן [סוף פ"ג] דטעם האיסור הוא גזירה שמא יתקע, אין הכרח לומר דמותר, דבאופן זה אין מקום לגזירה שמא יתקע, די"ל דנהי דשורש האיסור הוא מחמת גזירה, מ"מ חכמים נתנו להידוק שם בנין מדרבנן, ולכן אפשר דאסור גם לפרק הרכבה מהודקת.

ליקוט תשובות האחרונים

<א> <u>שינוי מצבו של סטנדר</u>

סטנדר העשוי באופן שאפשר להגביהו ולהנמיכו ע"י הידוק בורג, כתב בשבט הלוי [ח"ו סימן לב] שמותר לשנותו, ועיקר טעמו הוא משום שהסטנדר הזה נחשב כלי שלם בכל מצב בין כשהוא מוגבה בין כשהוא מונמך, ולכן שינוי מצבו אינו בגדר בנין וסתירה אפילו שמהדק היטב את הבורג, אלא זה בגדר שימוש בכלי. [ועיי"ש סברא נוספת בטעם ההיתר].

וכן כתב הגרש"ז זצ"ל [מכתב בספר מאור השבת ח"ב מכתב לב אות ג]. ועיין ביאורים ומוספים 26.

<u>הברגת בורג של משקפיים</u>

בורג של משקפיים שיצא ממקומו, אסור להבריגו בחזרה משום איסור בונה או מכה בפטיש, ואפילו אם מבריגו רפוי בלי להדקו היטב אסור גזירה שמא יתקע.

עיין ארחות שבת [פ"ח סמ"ט והערה עא] שדן אם מותר לטלטל את המשקפיים שיצא מהם הבורג, גזירה שמא יחזיר את הבורג ויתקענו, כמו כירה שנשמטה אחת מירכותיה [סימן שא סעיף טז], והיינו במקום שאין צריך אומן כדי לתקן את המשקפיים אלא גם הדיוט יכול לתקנם.

<u>חיבור ידית של משקפיים</u>

ידית של משקפיים שהתפרקה והבורג אבד ואין לו בורג אחר להבריג שם, כתב הגרש"ז זצ"ל [מכתב בספר מאור השבת ח"ב פכ"ט אות ג] שמותר לחבר את הידית ע"י הכנסת סיכת בטחון במקום הבורג, אך אסור ליתן במקום הבורג חוט מתכת או להדביק אספלנית, משום שזה נחשב כמעשה תיקון של המשקפיים, ואינו דומה לסיכת בטחון שהיא רק כאחיזת שני החלקים ע"י מנעול ולא כתיקון עצם המשקפיים.

ועיין ביאורים ומוספים 22.

קנין הלכה

סעיפים ח-ט

הדינים שבסעיפים אלו נתבארו לעיל [סעיף ו ובסימן שח סעיף טז].

סעיף י

משנה עירובין דף קד. עד אלא בשולי קופה.

ההיתר לזרות תבן בחצר הוא משום שאין מבטלין אותו שם ולכן אינו כמוסיף על הבנין, אך אסור לזרות דבר שמבטלין אותו שם ואין עתידים ליטלו, משום דהוי כמוסיף על הבנין.
וכתב המשנ"ב [ס"ק נה] דאיסור זה הוא באופן שבא לתקן את החצר דאז דמי לבנין, ולכן הבא לפזר עפר ע"ג המדרכה במקום שנשפך שמן או דלק כדי למנוע החלקה, יש בזה איסור דרבנן משום דנראה כמתקן את הקרקע, וכן הדין בפיזור מלח ע"ג המדרכה על מנת למנוע החלקה ע"ג הקרח או הגשם.
אמנם מותר לפזר עפר או מלח למניעת החלקה בתוך בית או בית כנסת משום שרגילים לנקותם, ואין העפר עתיד להשאר שם, ולכן אינו דומה לבנין, והוא כמו שאמרו בגמ' לגבי תבן שאינו מבטלו.

סימן שיד

סעיף א

משנה דף קמו. גמרא ת"ר אין נוקבין עד ע"ב הלכה כי"א. גמרא דף קב: עייל שופתא ותום' ד"ה האי מאן. משנה עירובין דף לד: נתנו במגדל. גמ' דף לה. רבה ור"י דאמרי תרוייהו, עד ומר סבר אהל הוא. תום' דף לד: ואמאי. רא"ש פ"ג סימן ה. גמרא ביצה דף לג. אמר רב יהודה עד ע"ב כי תניא ההיא במוסתקי.

בנין וסתירה בכלים

השו"ע פסק בסעיף זה להלכה כשיטת תום' [עירובין דף לד: ד"ה אמאי] והרא"ש [שם] שיש בנין וסתירה בכלים אם הוא בדרך בנין גמור וסתירה גמורה, או כשעושה כל הכלי, ולכן אין לשבור חבית חרס כדי להוציא ממנו גרוגרות.
אמנם אם החבית היא כלי שאינו חשוב, כגון חבית העשויה משברי חרס מודבקים [מוסתקי], נקטינן דאין איסור סותר בזה ומותר לשוברה כדי להוציא ממנו הגרוגרות.[9]

ביאורים והערות

9. <u>תוספת עיון</u>
הגר"א [ס"ק א ד"ה שאינה מחזקת] הסכים להפוסקים דלהלכה אין בנין וסתירה בכלים. ויש שהקשו שבגמ' [דף כט.] מובא שאמר רב שמותר להסיק ביו"ט בכלים, והרי רב ס"ל [דף קב:] דיש בנין בכלים, וא"כ ה"נ מעשה ההסקה הוא מעשה סתירה. ותירץ הגר"א דנתינת כלי באש חשיבא סתימה בגרמא ולא בידים, ואיתא בגמ' [דף קכ:] דבגרמא שרי.
ועיין באור שמח [פכ"ג ה"ב] שכתב דשריפה אינה אסורה מטעם סותר כיון שמבערו לגמרי, וזכר לדבר בדין שבירת עצם בפסח דהשורף אינו שובר.
ויש לדעת דאף להסוברים דאין בנין וסתירה בכלים, מ"מ אסור לעשות כלי משום מכה בפטיש, וזו דעת רש"י [דף מז.] שפירש שהחיוב של התוקע במיטה של טרסיים הוא משום מכה בפטיש.
והנפקא מינה במחלוקת של בנין וסתירה בכלים הוא בעיקר לגבי שבירת כלים, דלמאן דס"ל דיש בנין וסתירה בכלים הרי זו מלאכה אסורה משום סותר [רק אם זה בדרך השחתה הרי זה מקלקל ואין בו איסור תורה]. ולמאן דס"ל דאין בנין וסתירה בכלים אין איסור

האחרונים כתבו בדעת הרמ"א [והמ"ב ס"ק ב מביאם] שכלי גדול [למעלה מארבעים סאה] שם אהל עליו ויש בו דיני בנין וסתירה כדין בנין בקרקע, וגם בנין שאינו בדרך גבורה ואומנות אסור.
[לענין חבית שהיא מוסתקי והיא גדולה מארבעים סאה, דעת הרמ"א לאסור שבירתה בכדי להוציא הגרוגרות, והביה"ל הביא את דעת הרשב"א בשם האליהו רבה דגם זה מותר].

<u>איסור עשיית פתח בכלי</u>

במשנה [דף קמו.] איתא שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי, ופירש"י דהיינו שלא יעשה בה פתח נאה, ומבואר דאף כאשר כוונתו להוציא את האוכלין מהחבית, דלצורך זה מותר לשבור את החבית, מ"מ אין מתכוין לפתח נאה ויש בזה איסור.
ובגמרא איתא דיש פתח שאיסורו מהתורה ויש פתח אשר איסורו מדרבנן, והיינו שאם הוא פתח העשוי להכנים ולהוציא יש בזה איסור תורה, ואם הוא פתח העשוי רק להוציא ולא להכנים או להכנים ולא להוציא אין בו אלא איסור דרבנן.[10]
טעם איסור עשיית פתח נתבאר ברמב"ם [פ"י הט"ז] שהוא משום מלאכת מכה בפטיש.

<u>סעיפים ב-ד</u>

גמרא דף קמו: ושוין שנוקבין עד כגון שניקבה למטה מן השמרים.

<u>סעיף ה</u>

גמרא דף קמו: גובתא רב אסר עד הלכה כר' יאשיה, ומאמר טבות רישבא עד איכא ביניהו דקטים ומנחי.[11]

<u>סעיף ו</u>

גמרא דף קמו. בעו מיניה עד התם בגופה דחבית.

בסעיף זה מובאים כמה אופנים של עשיית נקב בחבית. והנידון הוא מתי הנקב נידון כפתח לחבית ויש בו איסור, ומתי הוא נידון כשבירה בעלמא ואין בו איסור. [ומדובר בחבית שאין בה איסור סותר כנ"ל בסעיף א, דהיינו שעשוייה משברי חרס מדובקים].
והשו"ע הביא כמה ציורים:

ביאורים והערות

בשבירת כלי דלמלאכת מכה בפטיש לא מצינו מלאכה הפכית, והיינו דתיקון מנא הוי מלאכה ולא קלקול מנא.

10. <u>תוספת עיון</u>

<u>פסיק רישיה באיסורים דרבנן</u>

המג"א [סק"ה] הביא את דברי התרומת הדשן בדין הוצאת סכין תחובה מבין חישוקי החבית דהוי פ"ר שיתרחב הנקב. וכתב המג"א דמתוך דברי התרוה"ד משמע דס"ל דפ"ר אסור רק במלאכה דאורייתא ולא במלאכה דרבנן. והמג"א עצמו האריך לומר דפ"ר אסור גם בדרבנן [פרט לאמירה לעכו"ם דס"ל שפ"ר בעכו"ם שרי], וכן דעת הגר"א שפ"ר אסור גם בדרבנן.
עוד מבואר במג"א, דפ"ר באופן שהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה ומקלקל וגם כלאחר יד מותר, והביאו המשנ"ב [ס"ק יא].

11. המשנ"ב [ס"ק כ] כתב דנהי דמותר ליתן גובתא בנקב החבית, מ"מ אסור לתוקעו בנקב ביתידות. והחזו"א [סימן נא ס"ק יח ד"ה במ"ב] דן לחלוק, וכתב דכיון שהגובתא מיועדת רק להוצאת היין, ואחרי שהוציא את היין אין הרכבתה בחבית רצויה כלל, הוי ככיסוי כלי שמותר לסוגרו אף בתקיעה. אך סיים החזו"א דכיון דלדעת המשנ"ב יש בזה חיוב חטאת אי אפשר להקל בזה למעשה.

א. התזת ראש החבית בסיף מותרת, ולשון הגמ' לעין יפה קא מכוין, דהיינו להראות נדבת לבו, וטעם זה כתב הרש"ל שאין היתר אלא כשעושה זאת עבור אורחים.

ב. ניקוב ברומח בצד החבית או המגופה אסור, דכונתו לעשיית הפתח.

ג. ניקוב החבית או המגופה מלמעלה מותר, שמכיון שאין דרך לעשות שם נקב שמא יפול עפר וצרורות לתוך החבית לכן אין לזה שם פתח, אמנם לא הקלו בזה אלא בנקב קטן שאינו עשוי להכנים ולהוציא. ועיין בזה במשנ"ב [ס"ק כו] ובשעה"צ [ס"ק כז].

שבירת המגופה

כתב המשנ"ב [ס"ק כח] שלכאורה אין איסור סותר במגופה אף כשהחבית עצמה שלימה [ואינה מוסתקי]. ועיין בחזו"א [סימן נא ס"ק יא ד"ה ולהסיר] שכתב שלא מצאנו איסור בשבירת מגופה הנעשית רק ע"מ להוציא מה שבתוך החבית.

קריעת עור שעל פי החבית

המשנ"ב [ס"ק כה] הביא את התוספתא דמותר לקרוע עור שעל פי חבית של יין, ובלבד שלא יכוין לעשות זינוק, דהיינו כעין מרזב. <ב>

סעיף ז

גמרא ביצה דף לא: אמר שמואל חותמות, עד אחד שבת ואחד יו"ט.

סעיף זה עוסק בדין סתירה בכלים, ומבואר בו דאם יש חבל שמחובר לכלי שבו סוגרים את המכסה ע"י קשר, אין איסור לחתוך את החבל אף שהוא חלק מהכלי, ואין בזה איסור סותר משום שאין זו סתירה גמורה שתאסר בכלים, דהיינו שאין לחבל זה חשיבות של כלי גמור, אך בחבל הקשור בדברים המחוברים לקרקע גם סתירה שאינה גמורה אסורה.
אם משתמשים לסגירת התיבה במנעול מתכת, אסור לשוברו דזו סתירה גמורה שהשו"ע [ס"א] הכריע לאיסור.

שבירת מנעול ע"י נכרי

השו"ע התיר לשבור מנעול ע"י גוי, משום דס"ל דלענין אמירה לנכרי שהוא איסור דרבנן, אפשר לסמוך על שיטת רש"י והיראים דאין איסר סותר בכלים אף בסתירה גמורה.

ביאורים והערות

ליקוט תשובות האחרונים

<ב> **קריעת מעטפה סגורה**

הביאור הלכה [סימן שמ סי"ג ד"ה הנייר] הביא את הפר"ח [יו"ד סימן קיח] שכתב שקריעת נייר להוציא את המכתב היא בכלל מלאכת קורע מדאורייתא, והחכם צבי [סימן לט] חלק והתיר ע"י עכו"ם. וכתב הביה"ל שלגבי אגרת שנתונה בתוך מעטפה הוי בכלל מקלקל.
אבל החזון איש [סימן סא ס"ק ב] נקט בפשיטות דכל שקורע את המעטפה בדרך השחתה באופן שאינה ראוייה לשום שימוש הרי זה מותר, כמו שקורע עור על פי החבית כדי ליטול מה שבתוכה אין בה משום קורע. אמנם אם אחר קריעת המעטפה ראוייה היא עדיין לשימוש כגון לשמור בה ניירות גם החזו"א אסר.
עוד כ' החזו"א שמותר לקרוע שפופרת של נייר הממולאים בשר [כעין נקניק] ולהסירן מעל הבשר, מכיון שא"א לחזור ולהשתמש בקרעיה.
ועיין ביאורים ומוספים סימן שמ הערה 91.

הסרת נייר אלומיניום מעל גביע לבן וקופסת גבינה

הבא להסיר את נייר האלומיניום המודבק ע"ג גביעי לבן וגבינה והוא לא מקפיד אם הנייר יקרע, כתב הגרש"ז זצ"ל [ספר מאור השבת ח"ג מכתב לה, א] שמותר להסירו בכל אופן, בין אם יקרענו ובין אם יסיר אותו בשלימות, מכיון שזה כמו עור שע"פ החבית.

אמנם המהרש"ל [פ"ד ביצה סימן ט] כתב דכיון שצריכים להחמיר בסתירה בכלים, לכן אין להתיר אף ע"י נכרי אלא בהפסד מרובה או בנחפז לדבר מצוה, והובאו דבריו במג"א [ס"ק יא] ובמשנ"ב [ס"ק לז].

סעיף ח

גמרא דף קמו. תניא חדא חותלות עד לצורך תשמישו.

בגמרא מובא דחותלות [פירש"י כלי העשוי מכפות תמרים שעושין מהן כמין סל ונותנין לתוכן תמרים רעים להתבשל] של תמרים ושל גרוגרות מתיר ומפקיע וחותך. והביא הב"י בשם הכלבו דמותר אף לחתוך את גופן של החותלות, לפי שהוא כמו ששובר אגוזים או שקדים בשביל האוכל שלהם. והכונה בזה הוא שמתוך שהחותל הוא כלי גרוע שאין בו שום חשיבות, הרי הוא טפל לגמרי לאוכל שבתוכו, ולכן הבא להוציא אוכל מהחותל ולצורך זה חייב לחתוך את החותל, אין הפעולה שעושה בחותל נחשבת כלל כמלאכה, אף שבעלמא יש איסור קורע ביריעות הארוגות מכפות תמרים.

ולפי"ז אין לחוש בקריעת שקיות ניר או ניילון על מנת להוציא את תכולתן, הואיל ואנו דנים את השקיות האלו כקליפי אגוזים. אבל זה דוקא כאשר אין דעתו נתונה על צורת הקרע, ואינו מייחם לאריזה עצמה חשיבות, אבל אם מקפיד לעשות את הקרע בצורה נאה, אז בטל ההיתר של טפילות השקית אל האוכל, שהרי האדם מדקדק לעשות בשקית עצמה פתח נאה.<ג>

סעיף ט

בסעיף זה מבואר דאין איסור פסיקה בדבר תלוש, והיינו שדבר המחובר לקרקע יש איסור תלישה, אבל עץ תלוש או חוט בעלמא שהאדם חותכו אין בזה שום איסור מלאכה, אלא שאם מקפיד על המידה יש משום מלאכת מחתך, או אם מבקע עץ לחתיכות קטנות יש בזה משום מלאכת טוחן, אך עצם פסיקת התלוש אין בה מלאכה כלל.

ועיין ביאור הלכה [ד"ה חותלות] שדן למה אין מלאכת קורע בפסיקת חוטים וחבלים. ותירץ דאין שייך שם קורע אלא בקריעת בגד דשייך בו קורע ע"מ לתפור, ובזה גזרו רבנן אף כשאינו קורע ע"מ לתפור, משא"כ בחוטים וחבלים שלא שייך לתופרן אם נקרעו, לא שייך בהן שיהא קורע ע"מ לתפור את הקרע, ולכן אין בזה דבר שיש בו מלאכת קריעה.[12]

סעיף י

לעיל [סעיף ז] נתבאר ענין החותמות שהם חבלים שבהם נועלים את דלתות הכלים או הבורות וכיוצ"ב, וחבלים אלו נחשבים כחלק מהכלי או כחלק מדלת הבור, ולכן כשהן בקרקע יש איסור סותר, משא"כ בכלים הואיל ואין החבל חשוב כ"כ אין זו סתירה גמורה, ולא נאסרה אלא בקרקע ולא בכלים.

ביאורים והערות

ליקוט תשובות האחרונים

<ג> <u>עשיית חור בשקית חלב</u>

כתב השמירת שבת כהלכתה [פ"ט הערה יב] בשם הגרש"ז זצ"ל שמי שלא פתח שקית חלב לפני שבת יכול לעשות נקב בשקית, ורצוי שזה יהיה נקב קטן מאוד שראוי רק להוציא ולא להכניס. ובספר מאור השבת [ח"ב עמ' תקנט] ביאר בשם הגרש"ז זצ"ל דכיון שאין מרוקנים את תכולת השקית מיד, לכן כתב דטוב לעשות פתח קטן.

אבל בחוט שני [ח"ב פל"ז] כתב שיש לאסור גם את זה לפי החזו"א [סימן נא ס"ק יא] משום שאינו מרוקן את השקית מיד, ועוד דהוי גוף אטום מכל צד אשר בו גם לפתח שאינו נאה יש חשיבות.

12. והחזו"א [סימן נא ס"ק יג] כתב טעם אחר לכך שאין איסור קורע, שכיון שאינו קורע אלא כדי להגיע למה שבתוך החותלות, נחשבת קריעתן כקריעה של כילוי.

דף התנור אף שנתחבר בטיט אל פי התנור מ"מ אין איסור סותר בהסרתו, דכיון שלא נעשה לקיום כלל אין הוא נידון כמחובר, אלא הוי כדלת בעלמא שמותר לפותחה.

סעיף יא

משנה דף קמו. גמרא דף קמו: מישחא עד מישחא שרי. גמרא דף קלט: אמרו ליה רבנן עד למיעבד לכתחילה.

ישנם שני נידונים בסעיף זה:

א. איסור ממרח בשעוה.

ב. סתימת נקב חבית אם היין יוצא ממנו.

א. <u>איסור ממרח בשעוה</u>

איתא בגמ' [דף קו:] הממרח שעוה לסתום נקב שבחבית חייב משום ממרח, והיינו כאשר מחליק את השעוה על פני הנקב.

עוד מבואר בגמ' [שם] שאסור לסתום נקב שבחבית ע"י שמן עב, גזירה שמא יסתמנו בשעוה ויבוא לידי מירוח, ומבואר דבשמן עצמו אין איסור ממרח אף שהוא עב, ומ"מ גזרו בו משום שהוא מתמרח קצת כמש"כ המשנ"ב [ס"ק מה].

ב. <u>סתימת נקב חבית</u>

אם סותם את נקב החבית בפקק או שאר דברים שהדרך להשתמש בהם כעין פקק הרי זה מותר, אבל אם סותם בדבר שאין הדרך לסתום בו הרי זה אסור, דנראה כמתקן את החבית וסותם נקבים שבה.

והתירו לתלמיד חכם להערים ולסתום את הנקב ע"י נתינת שום בתוכו, באם אומר שכוונתו רק להצניע כאן את השום ואין כוונתו לסתום את הנקב.

היתר זה הוא אף כאשר בלבו באמת מכוין לסותמו, ואין אמירתו שהוא לא מכוין לסותמה אלא הערמה בעלמא, דלתלמידי חכמים התירו הערמה בדרבנן.

סעיף יב

סעיף זה עוסק באיסור עשיית נקב בכותל ע"י הוצאת סכין התחובה בין הקרשים.

ועיין לעיל [סעיף א] שהרבה אחרונים התירו זאת מן הדין, משום דהוי פסיק רישיה במלאכה שאינה צריכה לגופה, ומקלקל, וכלאחר יד, אלא שנהגו בזה איסור.

סימן שטו

גמרא דף קלח. מנקיט אביי עד לכתחילה. גמרא עירובין דף מד. איתיביה ר"נ עד נפל דופנה ש"מ. תוס' שבת דף קכה: ד"ה הכל.

<u>אהל קבע ואהל עראי</u>

בגמ' מבואר דהעושה אהל קבוע חייב חטאת, וכתב הרמב"ם [פ"י שבת הי"ג] שחיובו משום תולדה דבונה.

העושה אהל בגון שפורס מחצלת או סדינים אף שאינו מחברו בחיבור גמור לקרקע או לכותל, ולכן אין איסור של בונה, מ"מ

אם הוא עכשיו לקיום יש בו איסור תורה משום תולדת מלאכת בונה.[13]
עוד נתבאר בגמ' שאסרו חכמים עשיית אהל עראי שאינו קבוע, דגזרו אהל עראי אטו אהל קבע.

הגדרה של קבע וארעי

עיין שעה"צ [ס"ק ו וס"ק יא] שכתב דאם האהל עשוי לעמוד כן כמה ימים מיקרי אהל קבע ויש בו איסור תורה, וכן משמע בפמ"ג [א"א ס"ק א] לגבי מי שנפלה סוכתו בשבת או ביו"ט, שאי אפשר להקימה ע"י נכרי משום שחשיב אהל קבע ולא עראי.[14] וראה לקמן [ס"ח] שאהל משופע שאין בגגו רוחב טפח דינו כאהל עראי אף אם הוא עשוי להיות קבוע, וראה שם דיעות הראשונים אם יש בו איסור דרבנן.

עשיית מחיצה בשבת

כתבו הפוסקים דגם בהעמדת מחיצות יש איסור אהל, ולכן המעמיד מחיצות באופן קבוע חייב חטאת,[15] ולגבי מחיצת עראי כתבו שאין בזה איסור תורה.
ולענין איסור דרבנן יש להבחין בין שני סוגים:

א. מחיצה המתרת, דהיינו במקרה שהמחיצה מכשירה סוכה או גודרת רשות היחיד, וכן להפריד בין ספרים לבין מקום בו רוצה לעשות צרכיו או לשמש מיטתו, איסורה מדרבנן אף כשהיא עראי.
ב. מחיצה שאינה מתרת, כגון המעמיד מחיצה בפני החמה או בפני הרוח שלא תכבה את הנרות, או אפילו מחיצה בין גברים לנשים בתפילה, מותרת כשנעשית באופן עראי.

תליית וילון בפתח

דעת הב"י והרמ"א שהתולה וילון על גבי ווים והוילון מתנענע מלמטה, אין זה בגדר קבע אלא בגדר עראי אף כשהוא תלוי בקביעות, מכיון שכולו נע ונד ברוח ואינו מעכב להולכים ועוברים שם, וכיון שמותר לעשות מחיצת עראי מותר לתלות את הוילון הזה.[16]

ביאורים והערות

13. **תוספת עיון**
עיקר החילוק בין אב המלאכה של בונה לבין התולדה של אהל לא נתפרש בראשונים, והפני יהושע [סוכה דף טז:] כתב דעשיית אהל היא באופן עראי ולכן אין בזה חיוב מצד בונה, ועיי"ש עוד דכתב דעיקר אהל הוא מלמעלה, משא"כ מלאכת בונה היא גם מהצדדים. והאחרונים [עיין אבן האזל פ"י שבת הי"ז] כתבו דיסוד מלאכת בונה הוא החיבור של האבנים או הקרשים זה לזה, וע"י חיבור זה יוצר בנין, ואילו יסוד המלאכה של עשיית אהל הוא עשיית מקום נבדל וחלוק מסביבתו, כגון ע"י פריסת אהל מלמעלה או העמדת מחיצות מהצד, וענין החיבור של האהל אל המסגרת עליה הוא מונח אינו עיקר יסוד המלאכה.
14. הביכורי יעקב [השמטות סימן תרכו] כתב בפשיטות דסוכה חשיבא אהל עראי, וכן נקט בשו"ת עטרת חכמים [לבעל הברוך טעם].
15. דין זה שיש איסור תורה במחיצת קבע לא נתפרש ברמב"ם ובטושו"ע, רק הפמ"ג [מש"ז ס"ק ח וס"ק יא] הביאו, והמשנ"ב [ס"ק טו] סתם בזה וכתב דמחיצת קבע אסורה, ורק בשעה"צ [ס"ק ו] כתב בשם הפמ"ג דלקשור וילון בפתח באופן קבוע אסור מהתורה, משום דתוספת קבועה באהל קבוע אסורה מה"ת, ולא נתפרש במשנ"ב דין מחיצה גרידא אי אסורה מהתורה בעשויה לקבע.
16. החזון איש [סימן נב ס"ק יג ד"ה שו"ע] תמה על דין זה, דכיון שתולה את הוילון באופן קבוע הרי זה מוסיף על הבנין שהרי הוילון הוא חלק מצורת הבית ויש בזה לכאורה חיוב חטאת מצד אב מלאכה דבונה ולא מצד אהל, ואע"ג דנע ונד מלמטה, מ"מ הוא מתקיים תמיד על ציריו, וזהו בנינו להיות תלוי תמיד ונוח לנטותו בכל עת שירצה.

סעיף ב

גמרא עירובין דף קב. שלח ליה עד ושפיר דמי.

תוספת אהל עראי

המוסיף אהל על אהל קיים לא גזרו בו חכמים איסור אם התוספת נעשה לזמן קצר, והיינו שדעתו ליטלה ולא להשאירה כמה ימים.

שני אופנים של תוספת נתבארו בגמרא:

א. אם מבעוד יום יש אהל טפח, מותר להוסיף עליו ולכסות את כל המקום.

ב. אם מבעוד יום יש קנים לבודים זה לזה, מותר לכסותם ולמלא את החלל שביניהם.[17]

תוספת במחיצה המתרת

הרמ"א הביא מהמרדכי [ריש פרק כירה] בשם מהר"מ מרוטנבורג שאם יש מוט מקיר לקיר שבו תלויה היריעה המשמשת כמחיצה, והוא גוללה מבעוד יום באופן שנשתייר מלמעלה טפח פרוס, מותר לפשוט את היריעה כלפי מטה.

ומזה למד הרמ"א דאף דאסור לעשות מחיצה לפני ספרים כדי לעשות צרכיו, מ"מ אם היה מבעוד יום פתוח ברוחב טפח, מותר להוסיף עליו בשבת כשיעור הנצרך לו.

כמו כן אם יש מחיצה בגובה י' ורוחב טפח ופשטה בשבת לצדדין, כתב המשנ"ב [ס"ק יא] דמהני. ומבואר מזה שההיתר של תוספת נאמר גם במחיצה המתרת.

סעיף ג

גמרא ביצה דף לב: אמר רב יהודה עד דף לג. וכן חביתא. תוס' ד"ה מלמטה.

המשנ"ב [ס"ק יז] הביא כמה כללים בדיני אהל קבע ואהל עראי:

א. אהל קבע איסורו מן התורה וחייבים עליו בין באהל בין במחיצות ואפילו בתוספת כל שהוא.[18]

ב. אהל עראי יש להבחין בין שני סוגים:

א] אהל עראי העשוי להגן על אויר שתחתיו, כגון פריסת יריעה ע"מ להגן מפני החמה או הגשמים, וכן הדין בעושה אהל להשתמש תחתיו ואפילו אם יש גג לחוד בלי מחיצות, ואיסורו מדרבנן.

ביאורים והערות

17. **תוספת עיון**

במשנ"ב [ס"ק יג] מבואר דאם יש שני קנים לבודים זה לזה סגי בזה להתיר לכסות את כל המקום, כמו אם היה אהל טפח. והחזון איש [סימן נב ס"ק ח ד"ה כתב] הבין שלדעת המשנ"ב אין צריך למלא את החלל שבין אותם שני קנים אלא אפשר לפרוס סדין בצידם, והוא חולק וסובר דאין היתר אלא אם ממלא את החלל שבין הקנים האלה.

עוד כתב החזו"א לדון שמא אף אם מילא את החלל שביניהם אין היתר להמשיך ולכסות את כל המקום, די"ל דלא הותר דין תוספת בזה אלא לענין למלא את הלבוד, ואין לומר דמ"מ אחרי שמילא את החלל יש לו אהל טפח ויהא מותר להוסיף, די"ל דלא הותר להוסיף אלא על אהל הקיים מערב שבת, ולא על אהל הנעשה בשבת אף שנעשה בהיתר.

18. המשנ"ב נקט בלשונו 'בנין קבע' אבל מכל המשך הדברים נראה שכוונתו ל'אהל קבע'.

ב] אהל עראי שאינו עשוי להגן על החלל שתחתיו, ולא נעשה כלל לכונת אהל, אלא שהאדם עושה מבנה דומה לאהל, כגון מה שמובא בגמ' [ביצה דף לב:] דהמסדר עצים לצורך מדורה ועורך אותם בצורת אהל, הר"ז בגדר אהל עראי ואיסורו גם מדרבנן.

באהל זה שאינו עשוי להגן כלל ולא נעשה לכונת אהל הקלו חכמים ואמרו שאין בו איסור אלא כשיש בו מחיצות ומעמידן בשבת.[19]

אהל עראי זה איסורו הוא רק כאשר מעמיד את המחיצות בשבת ואח"כ נותן על גביהן את הגג, אבל אם המחיצות כבר עמדו מבעוד יום, ובשבת נותן רק את הגג אין בזה איסור.

יש אופן שבו התירו חכמים עשיית אהל עראי אפילו נעשה לצל או להשתמש באוירו, והיינו אם יעשה שינוי בסדר בניית האהל, כגון שיחזיק בתחילה בידיו את הגג ואח"כ יביא תחתיו את הרגליים או המחיצות שעליהן נסמך הגג.[20]

תנאי נוסף שנאמר באיסור אהל הוא, שיהא צריך לאויר שתחתיו, והיינו דאף שאהל זה לא נעשה ע"מ להגן מהחמה או הגשם, מ"מ רק כשצריך לאויר שתחתיו לאיזה צורך ה"ז אסור, וכגון מיטה שעיקרה נועד לישון על גבה ומ"מ נוצר מתחתיה חלל שדומה לאהל והאדם משתמש תחתיו ליתן נעליים וכיו"ב.[21]

ונתבאר תנאי זה בשו"ע לקמן [ס"ז].

<u>בדברי המג"א בענין סתימת הארובה</u>

המג"א [ס"ק ז] הסתפק אם מותר לסתום נקב ארובה בכר של תבן וכיו"ב.

שורש הספק הוא בדברי הרא"ש [פ"ד ביצה סימן יא] שהקשה למה בסוגיא דעירובין [דף קב.] אסרו לפרום מחצלת אף שאינו עושה מחיצות כלל, ואילו לגבי דיני אהל דמדורה ופוריא הצריכו מחיצות.

ותירץ הרא"ש שני תירוצים:

א. מחצלת הוי בנין חשוב משא"כ מדורה וכיוצ"ב.

ב. במחצלת עיקר כוונתו לעשיית צל משא"כ מדורה.

ולכן לגבי סתימת הארובה מכיון שאינו מעמיד את המחיצות בשבת וגם אינו עושה לשם צל, אין לאסור אא"כ הוי בנין חשוב, שאז אסור לפי התירוץ הראשון של הרא"ש.

והמג"א הסתפק אם סתימה זו של הארובה הוי בנין חשוב.[22]

ביאורים והערות

19. עיין בה"ל [ד"ה מטות] שהביא את דעת הרשב"א והר"ן דאהל זה נאסר ואף בלי מחיצות. וכתב הביה"ל שרוב הראשונים אינם סוברים כן, וסיים דמ"מ לכתחילה נראה דטוב לחוש לדברי הרשב"א אם לא בשעת הדחק.

20. עיין חזון איש [סימן נב ס"ק ב אות ז ואות יא] שמבואר מדבריו שההיתר של שינוי הסדר מועיל גם באהל עראי שעשוי להגן מהחמה והגשמים, וכמבואר בגמ' [דף מג:] לענין מת המוטל בחמה, עיי"ש בתוס' [ד"ה ופורסין], ואף שבאהל זה האיסור הוא אף בלי מחיצות, מ"מ השינוי הוא שמחזיק תחילה את הגג ואח"כ נותן את הרגלים שעליהם עומד הגג.

21. עיין ט"ז [ס"ק ד] שמחדש דאם יש ארבע מחיצות יש איסור אהל אף אם אינו צריך לאויר שתחתיו, והביאו המשנ"ב [ס"ק כב], ועיי"ש שהביא דהאליהו רבה והגר"ז [סימן תקב] מצדדים להקל בזה, אך סיים דנכון לחוש לדברי הט"ז.

22. המשנ"ב [שם] הביא את התו"ש דאם רוחב הארובה פחות מג' טפחים מותר לסותמה וכמבואר לעיל [ס"ב]. והחזו"א [סימן נב ס"ק ט] כתב לתמוה דדין לבוד לא נאמר אא"כ יש מקצת אהל מכאן ומקצת אהל מכאן וביניהם פחות מג' טפחים, דאז חשבינן לה כתוספת אהל, אבל בארובה אין התחלת אהל שהרי הארובה פרוצה במלואה, ולכן לא מיקרי תוספת אלא עשיית אהל מחדש ולא שייך כאן גם דין לבוד לבטל את החלל.

סעיף ד

עיקרו של סעיף זה הוא דיני תוספת עראי שנתבארו לעיל [ס"ב].

והתחדש בסעיף זה איסור סותר בסתירת אהל דאסור להסיר את הסדין מהמיטה [אם אינה מסורגת בחבלים לבודים זה לזה] משום איסור סתירת אהל.[23]

סעיף ה

גמרא דף קלח. מנקיט אביי עד לנטותן לכתחילה. רש"י ד"ה ואסלא.

הגמ' מביאה שמיטה וכסא טרסקל ואסלא מותר לנטותן לכתחילה. וכתב רש"י [ד"ה ואסלא] דהטעם דמותר לנטותו לכתחילה הוא משום דעביד וקאי, דהיינו משום שהכל מוכן כבר מע"ש ואינו מחוסר אלא פתיחת הכסא, ואין זה מעשה חשוב של נטיית אהל ולכן לא אסרוהו.

בסעיף זה יש שני אופנים שהקלו חכמים ולא גזרו משום אהל.

א. הפיכת כלי, כגון מיטה שמוטה על צידה וכאשר מושיבה על רגליה נוצר אהל [עם דפנות].

ב. כסא טרסקל, שזהו כסא מתקפל שיש לו דפנות מתחת למושב, וכאשר פותחים אותו נוצרת צורת אהל.

טעם ההיתר בשני המקרים הוא משום דלאו מידי עביד, שהאהל כבר קיים והוא רק הופכו או פותחו, ואין זה מעשה של נטיית אהל שנאסר.

ועיין ביה"ל [ד"ה כסא] שהביא שהפמ"ג הסתפק בתיבה שיש בה שיעור מ' סאה אם מותר להופכה ולכפותה ע"ג אוכלין ומשקין, דאפשר דכיון שבשיעור זה שם אהל עליה חמיר טפי.

והביה"ל [ד"ה לכתחילה] הסתפק בדין מיטות ברזל שהיו מצויות בימיו, שהיו מתקפלות אל הקיר וכשרצו לישון פתחו אותן והניחו סדין על גביהם. וכתב דיש לאסור זאת שהרי בפתיחת המיטה נמצא שמעמיד מחיצות, ואח"כ כשנותן הסדין נמצא עושה אהל. ומבואר מדבריו דאף שלא נאסר אהל עראי אלא אם מעמיד בשבת את המחיצות ואת הגג, מ"מ לענין ההיתר של כסא טרסקל יש חילוק בין הגג לבין המחיצות, שאם גם הגג מחובר לכסא אנו מתירים זאת דאמרינן שאינו עושה אהל אלא הכל עביד וקאי,[24] אבל אם הגג אינו מחובר אסרינן, ולא אמרינן דאין כאן עשיית מחיצות מכח הסברא דעביד וקאי, דלענין שייחשב מעמיד מחיצות

ביאורים והערות

23. בשו"ע משמע דאם החבלים לבודים זה לזה מותר להסיר את הסדין מע"ג המיטה, והטעם בזה לכאורה הוא משום שאינו סותר את כל האהל אלא משייר בו חבלים לבודים.

כתב שבו"ת אבני נזר [סימן ריא ס"ק ד] דכשם שמותר בשבת להוסיף על אהל טפח הקיים מער"ש, כן מותר לסתור אהל עראי אם משייר טפח. והחזו"א [סימן נב ס"ק ז ד"ה שם תוד"ה אף] הסתפק בזה ונטה להכריע דדוקא באופן שנטה את האהל בשבת על סמך טפח שהיה קיים מער"ש מותר לסותרו עד הטפח, אבל אם כל האהל היה בנוי מער"ש אין היתר לסותרו ולשייר טפח.

ולכאורה מחלוקת זו תיאמר גם לענין תוספת על לבוד, שלפי האבנ"ז מותר להסיר את הסדין אף אם נפרס על המיטה מע"ש, ולפי החזו"א לא יהא היתר אלא אם נפרס בשבת.

24. <u>תוספת עיון</u>

<u>פתיחת מטריה</u>

האחרונים דנו בדין פתיחת מטריה בשבת.

הנודע ביהודה [מהדו"ת סימן ל] האריך לאסור את השימוש במטריה בשבת, וכתב דלפי דעת הרי"ף [בדין טלית כפולה המבואר לקמן בסעיף י] נראה דכל שיש בגגו טפח יש בו דין אהל קבע בכל ענין. [ומשמע מדבריו שזה אף כשנטה את הטלית לזמן קצר, ועיי"ש בנוב"י

בשבת גם באופן זה של פתיחת דבר מקופל נחשב כהעמדת מחיצות, ולא אמרינן דהוי כאילו המחיצות כבר עמדו מערב שבת. <ד>

סעיף ו

סעיף זה הוא דוגמא לדין אהל עראי מהסוג השני שנתבאר לעיל [סעיף ג], דהיינו שעושה דבר הדומה לאהל שיש בו גג ומחיצות וחלל טפח, אלא דאין כוונתו לאהל, ונאסר אהל זה אם נותן את המחיצות ואח"כ את הגג.

ונתבאר לעיל שסוג זה של אהל נאסר רק כאשר צריך לאויר שתחתיו, וכתבו הפוסקים דה"ג בחביות צריך לאויר שתחתיהן כדי שלא יתעפשו, וחזינן דלענין סברא זו דצריך לאויר שתחתיו לא בעינן שיהא צריך לו כדי ליתן בו חפצים [דוגמת מיטה שנותן תחתיה נעלים], אלא אף בכה"ג שצריך שיכנס כאן אויר, גם זה נחשב שצריך לאויר שתחתיו.

העברת כלי ממקום למקום

המשנ"ב [ס"ק מח] הביא את דברי הפמ"ג שאם אדם מעביר חבית ממקום למקום ואח"כ נותן על גבה כיסוי הרי זה אסור משום עשיית אהל עראי, אף שאינו עשוי להגן, דהעברת החבית חשיבא כהעמדת מחיצות, ואח"כ כשנותן כיסוי נמצא שעושה מחיצות ואח"כ אהל.

והחזון איש [סימן נב ס"ק י ום"ק יד] כתב דזה לא נקרא שעושה מחיצות, דדוקא אם מכוין את המחיצות ומקרבן זו לזו חשיב

ביאורים והערות

שמבאר זאת משום שעשה גג עם מחיצות ולכן חשיב אהל קבע].

ולענין מה שרצו להתיר מחמת הסברא של כסא טרסקל, דעת הנוב"י שזה נאמר רק בכגון כסא שאינו אהל העשוי להגן אלא עיקרו עשוי לשבת עליו, משא"כ באהל העשוי להגן כגון מטריה.

החתם סופר [או"ח סימן עב] האריך לכתוב ג' טעמים למה אין בזה חשש איסור תורה.

א. בנין לשעה לא הוי בנין.

ב. לא מצאנו במשכן כיו"ב שיהיה חיוב באהל העובר ממקום למקום.

ג. אין כאן מחיצות המגיעות לארץ, וכיון שאין איסור תורה דעתו נוטה שאין גם איסור דרבנן, ועכ"פ ע"י נכרי יש להקל.

הביה"ל [ס"ח ד"ה טפח] הביא כמה אחרונים שאסרו את המטריה, ולגבי הטענה שיהא מותר כמו כסא טרסקל כתב טעם אחר לחלק, דמטריה צריכים לקושרה ברצועות אחר פתיחתה, או להעמידה בחוט מתכת כדי שלא יתמוטט הגג, ולכן יש כאן מעשה חשוב יותר של נטיית אהל, ואינו ככסא טרסקל שרק פותחים אותו [וציין שטעם זה נמצא בפמ"ג]. ולפי טעם זה במטריה המצוייה בימינו יהיה כן ההיתר של כסא טרסקל.

ודעת החזון איש [סימן נב ס"ק ו] היא שמן הדין אין איסור בפתיחת מטריה כיון שהוא ממש ככסא טרסקל, וכיון שטעם ההיתר בכסא טרסקל הוא משום שהכל כבר בנוי והפתיחה היא כשימוש דלת, לכן גם בעשוי להגן מותר.

אמנם כתב החזו"א דכיון שיש לדון בזה משום תיקון מנא, דאין זו נטיית אהל בעלמא אלא בפתיחתו ראוי להשתמש בו בכל מקום, וגם אוושא מילתא טפי וניכר בו עובדין דחול, גדרו בזה חכמים גדר לדורות לא ללכת בשבת עם מטריה.

ועיין ביאורים ומוספים 81.

ליקוט תשובות האחרונים

<ד> <u>פתיחת גגון והוספת כיסוי בעגלת ילדים</u>

בשמירת שבת כהלכתה [פכ"ד סי"ג] הביא בשם הגרש"ז זצ"ל דמותר לפתוח בשבת גגון של עגלת תינוק, ואח"כ להוסיף כיסוי נוסף כהמשך לגגון, כגון ליתן ניילון.

ההיתר של פתיחת הגגון הוא מדין כסא טרסקל, ואחרי שיש גג טפח, מותר להוסיף עליו [כדלעיל ס"ב]. והחידוש בזה הוא דמכח דין טרסקל דיינינן לה כאילו הטפח היה פתוח מבעו"י ומתכוין להוסיף על אותו טפח, אף שבפועל גוף הגג היה מקופל בכניסת השבת.

עושה מחיצות, אבל אם המחיצות כבר מחוברות זו לזו ויכול להניח את הגג עליהן במקום בו הן נמצאות, חשיב כאילו המחיצות עשויות מערב שבת, אף אם מעביר את הכלי ממקום למקום.

סעיף ז

הנחת ספר ע"ג ערימת ספרים

הנותן ערימת ספרים מכאן וערימת ספרים מכאן ע"מ להניח על גביהם ספר הרי זה מותר, ואין בזה איסור אהל עראי, משום שאינו צריך לאויר שבין הספרים.

המשנ"ב [ס"ק ל] הביא מחלוקת הפוסקים בדין כבוד ספרי הקודש.

א] דעת הט"ז היא דאף שמדיני אהל אין בזה איסור, מ"מ יש בזה איסור משום בזיון כתבי הקדש, שמשתמש בספרים כדי להגביה לו את הספר, ואין להקל בזה אא"כ צריך ללמוד גם בספרים בערימה, או באופן שהספרים הראשונים כבר נמצאים והוא מניח על גביהן את הספר העליון, שבזה לא עשה מעשה להביא לכאן את הספרים התחתונים ואין בזה איסור.

ב] דעת המג"א [המשנ"ב הביאו גם בסימן קנד ס"ק לא] דאין איסור בזה, משום דבכל מקרה שהשימוש הוא ע"י שהספר עומד במקום זה אין זה נקרא זלזול בספר, דמה לי אם עומד במקום זה או במקום זה, ולכן אף שמעמידו כאן בכונה לאיזו סיבה אין זה זלזול בספרים.

[המג"א למד זאת ממה שהתירו בגמ' מגילה (דף כו:) ליתן התיבה שבה מונח הס"ת ליד החלון כדי למנוע מטומאת המת ליכנס לבית הכנסת אף שזה נחשב שימוש חול בארון הקודש, והטעם משום שהשימוש הוא בזה שהארון עומד במקום מסויים, וזה לא נקרא שהמת טימא, דמה לי אם עומד במקום זה או במקום זה].

המשנ"ב הביא כאן גם את דעת החיי אדם שכתב דיש להתיר, ולעיל סימן קנד סתם לדינא כדבריו.

סעיף ח

גמרא דף קלח: כילת חתנים עד טפח אסור. רא"ש פ"כ סימן ב. רי"ף דף נו:. רמב"ם פכ"ב הכ"ט-ל.

שיעור אהל

לא נאמר איסור אהל מהתורה אלא כשיש בו חלל של טפח על טפח על רום טפח או יותר, אבל כל שאין חלל כזה מתחת לאהל אין זה אלא בגדר כיסוי בעלמא.

ועיין משנ"ב [ס"ק מט] דבעינן שיהיה חלל טפח מלבד האוכלין או החפצים שהאהל מאהיל עליהם.

והוסיפו הפוסקים דכמו כן באהל שנאסר רק כשיש לו מחיצות, לא נאסר אלא כאשר יש טפח בגובה המחיצות.

אהל משופע שאין בגגו טפח

מבואר בסעיף זה שלענין איסור דרבנן יש איסור גם באהל משופע אף שאין בגגו טפח, וזה דעת הרי"ף והרמב"ם.

אהל משופע שאין בגגו טפח, אם הוא מתרחב והולך ובתוך ג' טפחים לגג יש רוחב טפח, הרי זה נידון כאהל שיש בגגו טפח. ובאופן שאין רוחב טפח בתוך ג' טפחים לגג יש לחלק:

א. אם הוא עשוי לקבע, שיטת הרי"ף והרמב"ם שאין בו איסור תורה כיון שאין בגגו טפח, אבל אסור מדרבנן. ובשיטת רש"י והרא"ש כתב המג"א ומובא במשנ"ב [ס"ק לה] שאין איסור כלל.
והפמ"ג כתב לצדד דרש"י והרא"ש מודים שיש בו איסור דרבנן כיון שעשוי לקבע.

ב. אם הוא אינו עשוי לקבע רק לזמן קצר, שיטת הרי"ף והרמב"ם שגם בזה אסור מדרבנן, ולרש"י והרא"ש הרי זה מותר.

סעיף ט

גמרא דף קלח. הגוד והמשמרת עד ואם עשה פטור אבל אסור.

המשמרת נמתחת ע"י שפת הכלי ונעשית כגג לו, ואסורה מדרבנן מטעם דהוי כאהל, וכלשון השו"ע ומותחין פיה לכל צד חשיב עשיית אהל. והמג"א נקט שאין זה אסור מטעם אהל ודלא כהט"ז שאסר משום אהל, וכ"כ הגר"א והמשנ"ב.

סעיף י

גמרא דף קלח. תני רמי בר יחזקאל עד מותר לנטותה לכתחילה.

עיקר החידוש בסעיף זה הוא ההיתר של חוטין, שאם יש לטלית חוטין, מתירין לפשוט אותה בשבת על המוט שהיתה מקופלת עליו, דדיינינן לה כאילו כבר היה טפח פרום מבעוד יום, ובשבת הוי כמוסיף על אהל עראי ושרי כמבואר לעיל [ס"ב].[25]
ומה שכתב בשו"ע וכן הפרוכת, דין אחר הוא, דהפרוכת אינה בגג אלא תלויה כעין מחיצה. וכתב המג"א [ס"ק טו] דלפרוכת לא בעינן חוטין כיון שאין בה גג רק מחיצה, ומחיצת עראי שאינה עשויה להתיר אין בה איסור כלל.
ועיין משנ"ב [ס"ק לט] שכתב דברבינו חננאל מבואר דגם פרוכת בעיא חוטין, וכתב דמסתבר דזו גם שיטת הרמב"ם שהשו"ע העתיק את לשונו, אמנם לדינא הסכים המשנ"ב דמותר לתלות פרוכת אף בלי חוטין.
ועיין לעיל [ס"ק ז] דמשמע דההיתר בפרוכת הוא אף אם קבועה שם ואין מסירין אותה תדיר, והטעם משום שאין עליה תורת מחיצה כיון שבלא"ה יש דלתות לארון הקודש והפרוכת אינה חוצצת.
עוד הביא שם בשם כמה אחרונים דאף בלי דלתות לארון אין לפרוכת דין מחיצת קבע הואיל ואינה קשורה מלמטה והיא נעה

ביאורים והערות

25. <u>תוספת עיון</u>
הראשונים נחלקו בנידון זה של חוטין:
א] רש"י [דף קלח. ד"ה חוט] כתב דע"י החוטין מושכין את הטלית לפורסה, וכן פירש הט"ז [ס"ק י] והמשנ"ב [ס"ק לז].
ב] הרמב"ם [פכ"ב הכ"ט] כתב שהטלית תלויה במוט ע"י החוטים וזה גם לשון השו"ע, ולפום ריהטא הרי זו שיטה אחרת, וכ"כ החזון איש [סימן נב ס"ק ג ד"ה והאי].
אמנם עיין במג"א [ס"ק יג] ובפמ"ג [א"א שם] דנראה שפירשו את הרמב"ם והשו"ע כרש"י, שהחוטין משמשים לפריסת הטלית, ומה שכתב שהוא תלוי בהם הכוונה שהטלית מונחת על המוט מבעוד יום עם החוטים המחוברים בה.
ולפי הרמב"ם סברת ההיתר הוא דע"י שהטלית מחוברת בחוטין אל המוט, דמיא קצת לדלת המחוברת בצירים אל הכותל, דסגירתה ופתיחתה אינה נחשבת בנין וסתירה. וכתב החזו"א דלהלכה יש לתפוס כשיטת הרמב"ם משום שכך העתיק השו"ע.
<u>דין החוטין כשיש גג טפח</u>
המג"א [ס"ק יב] כתב דכל ההיתר של חוטין הוא דוקא כשאין גג רחב טפח [וגם אין רוחב טפח בתוך ג' טפחים סמוכים לגג], אך כשיש רוחב טפח לא מהני חוטין. והטעם הוא משום דכשיש רוחב טפח הרי זה אהל קבע, והביאו המשנ"ב [ס"ק לז].
מקור הדין הוא בר"ן על הרי"ף שכתב שאם יש רוחב טפח הוי ליה אהל קבע וחייב חטאת, ובזה לא מהני חוטין. [ועיין ביה"ל ס"ח ד"ה שאין].
החזון איש [סימן נב סק"ד ד"ה וכתב] כתב דכונת הר"ן היא רק באופן שעושהו להיות קבוע, ואפילו הכי אם אין גג טפח אין זה אהל קבע אלא עראי ואיסורו מדרבנן ומהני חוטין להתירו, אבל אם עושהו לזמן מועט אפי' אם יש ברוחבו טפח הוי ליה אהל עראי.

ונדה, וכעין דין וילון המובא ברמ"א [סעיף א].[26]

סיכום דין סתירת אהל עראי בשבת

א. <u>סתירת אהל שיש בו חוטין</u>

בשו"ע כתוב דטלית שיש בה חוטים מותר לפורסה בשבת וכן מותר לפרקה. והפוסקים הקשו למה מותר לפרקה, והרי כשם שאסור לנטות אהל עראי בשבת, כך אסור לפרקו כמבואר ברמב"ם [פכ"ב הכ"ז].

וכתב השעה"צ [ס"ק מו] שהכוונה בפירוק זה הוא שמחזיר את הטלית למצבה הראשון, והיינו דכשם שמותר לפורסה ע"י חוטין, כך מותר לבטל פריסתה ע"י חוטין ולהחזירה למצב הראשון.

והשעה"צ כתב לתמוה דמהגמ' משמע שסתרו לגמרי את האהל, ולכן כתב דצ"ל דאהל עראי כזה שהותרה פריסתו בשבת מחמת חוטין לא גזרו בו כלל איסור על סתירתו.

ב] <u>סתירת גג בלי מחיצות</u>

עיין לעיל [ס"ד] שכתוב בשו"ע האיסור לפרוס סדין על המיטה, וכן האיסור לסלק את הסדין מעל המיטה. מקור הדין הוא בר"ן בשם הרשב"א.

והשעה"צ [ס"ק לא] העיר שהאיסור לפרוס את הסדין נאמר רק כאשר עשה גם את המחיצות בשבת, דהיינו שהעמיד גם את המיטה עצמה במקום זה בשבת, וכלשון הטור דאסור להעמיד את המיטה ולפרוס עליה סדין, ואם כן למה אסור ליטול את הסדין והרי אינו סותר את המחיצות.

וכתב השעה"צ דצ"ל שהחמירו בסתירה טפי מאשר בבנין, דבסתירה יש איסור אף כשאינו סותר בשבת את המחיצות.[27]

ועיין בהערות עוד אופנים שנתבארו באחרונים.[28]

ביאורים והערות

26. וכבר הובא לעיל [ס"א] שהחזו"א חולק בוילון, וסובר דאם הוא תלוי בקביעות בפתח הרי זה איסור גמור משום מלאכת בונה מדאורייתא, והרי זה כמי שתולה דלת על ציריה בשבת דחייב. וכן כתב החזו"א בפרוכת, שאם היא תלויה באופן קבוע הרי זה כחלק מהארון, ואין איסורה משום מחיצה אלא משום מלאכת בונה.

27. הקצות השלחן [סימן קכ בדי השלחן ס"ק יד] כתב לתמוה איך שרי להסיר קדירה מע"ג כירה בשבת והרי מוריד גג מעל המחיצות, וכן תמה הגרש"ז זצ"ל [שש"כ פכ"ד הערה יז].

וכתב שם הגרש"ז זצ"ל שבדוחק גדול אפשר לומר ע"פ המבואר בשער הציון [ס"ק כז], דדוקא אם מכוין לסתום הוא דאסור לסתום אף שיש מחיצות מאתמול, וא"כ ה"ה לסתירה הרי אין כוונתו בהסרת הקדירה אלא כדי להשתמש בקדירה, ואילו בהסרת הסדין אולי מיירי בכה"ג שמכוין לסתירה. גם אפשר שרק בהעמדת הקדירה חשיב כעושה אהל, משא"כ ההסרה שהיא רק גמר השימוש בה והמקום מוכן גם לקדירה אחרת ולא סתר כלל בכך אהל.

28. <u>תוספת עיון</u>

<u>א) הסותר אהל עראי ומשייר טפח</u>

כתב בשו"ת אבני נזר [סימן ריא ס"ק לד] דמותר לסתור אהל עראי אם משייר בו טפח. אמנם עיין בחזון איש [סימן נב ס"ק ז] שכתב שכל זה דוקא אם היה בו טפח מבעוד יום והמשיך לנטותו בשבת על סמך ההיתר של תוספת עראי, דאז מותר לסתור את התוספת הזו בשבת, אבל אם מערב שבת היה כל האוהל פרוס אין לסותרו בשבת אף אם משייר בו טפח.

ב) <u>סתירת אהל עראי ע"י שסותר המחיצות ואח"כ הגג</u>

כתב החזו"א [שם] דאף שהותר לעשות אהל עראי ע"י שינוי, שמביא את המחיצות אחר הגג, אין היתר לסותרו בשינוי דהיינו שיאחז את הגג מלמעלה ואחרים יסלקו את המחיצות מהצדדים, והטעם הוא משום דבפירוק לא שייך שינוי.

ועיין בארחות שבת [פרק ט הערה נה] שדן האם החזו"א החמיר גם בדברים שהרגילות היא לסתור קודם את הגג ואח"כ המחיצות, כגון

קנין הלכה

סעיף יא

גמרא סוף דף קלח. ואמר שמואל עד ע"ב נחית מפוריא טפח אסור.

כילת חתנים

הראשונים נחלקו ביסוד ההיתר דכילה.

א) רש"י והרא"ש ס"ל שטעם ההיתר הוא משום דאין כאן גג טפח, ובזה לא גזרו אף איסור דרבנן. ועיין לעיל במשנ"ב [ס"ק לה] אם לשיטתם ה"ז מותר אף בנעשה לקבע, או רק באהל עראי.

ב] הרי"ף והרמב"ם ס"ל שיש איסור דרבנן גם באהל שאין בו רוחב טפח, וטעם ההיתר בכילה הוא משום שהיא מתוקנת לכך, דהיינו שהכינה לכך מבעוד יום ולכן הקלו בזה באהל עראי [וכעין ההיתר בחוטין].

להלכה: כתב השער הציון [ס"ק מט] דכיון שהשו"ע העתיק את טעמו של הרמב"ם, לכן אין להקל אלא בכגון כילה שמתוקנת לכך מבעוד יום.

דין שיפוע

בגירסת הגמ' לפנינו מבואר תנאי נוסף, והוא שהשיפוע לא יתרחב טפח דא"כ הו"ל אהל, דשיפועי אהלים כאהלים, וכן גירסת רש"י ותום'.

והקשה רש"י [ד"ה ולא אמרן] א"כ למאי חזיא האי כילה דהא אין בה רוחב שני טפחים למטה, ותירץ דאה"נ דכילה זו אינה עשויה לישון תחתיה. ותוס' [ד"ה שאין] כתבו שאפשר דמיירי שיש הרבה כילות כאלו צמודות זו לזו וביחד יש רוחב טפח [וכן כתב רש"י בעירובין דף קב:].

ובהגהות הגר"א [שם] כתב שהרמב"ם לא גרס את התנאי הזה שלא יהא שיפועו טפח, וכן הר"ח שם לא גרס זאת, וע"ע בביאור הגר"א לשו"ע [סעיף זה].

והשו"ע לא הביא את התנאי הזה שלא יהא בשיפועו טפח, וכן המשנ"ב לא הזכירו כלל.

התנאי של משולשל מעל המיטה טפח

הרמב"ם גורס בגמ' "שלא יהא משולשל טפח מעל המיטה", והיינו דאם יש טפח בזקיפה דיינינן את שאר הכילה כגג והרי זה אסור, וכן הוא לשון השו"ע.

ובגמ' הגירסא היא "והוא דלא נחית מפוריא טפח", וכן גרסו רש"י ועוד ראשונים, ומשמע דאף אם הכילה משתלשלת טפח מתחת למיטה ה"ז אסור.

והמג"א [ס"ק יז] כתב דמשמע שהאיסור הוא רק במיטה שיש על גבה כילה, דאמרינן שהכילה נחשבת כאוהל מכח הטפח המשתלשל למטה מן המיטה [והמיטה עצמה אינה מפסקת, אלא יש כאן עוד גג באמצע הכילה], אבל מיטות שלנו שאין בהן כילה, מותר לפרום עליהן סדין אף אם הוא משתלשל טפח מלמטה, דמה שמונח על המיטה לא הוי אוהל כיון שאין חלל תחתיו, וכן הביא המשנ"ב [ס"ק מב].

ביאורים והערות

שולחן העומד על חביות וכיו"ב, וציין לדברי הרשב"א [שבת דף קלח.] דמשמע שדנים כל כלי בנפרד לפי רגילותו, ולא לפי הרגילות הכללית של סתירת אהל, וע"ע בשעה"צ [ס"ק נו].

סעיף יב

השער הציון [ס"ק נב] הביא את דברי המג"א [ס"ק יח] שטעם האיסור בנוטה פרוכת הוא משום דמכוין לעשות מחיצה, ולכן אם תוך כדי עשייתו מתקפלת ונעשית אהל החמירו בזה לראותו כנוטה אהל, וזה אף שאין זה אהל גמור, דמצינו בגמ' [דף קלח:] שאם אדם שרבב גלימתו לפניו בשיעור טפח אין בזה איסור אהל, כיון שאינו אהל קשה אלא רך ונכפף.

בדין כילה הנזכר בהמשך הסעיף, עיין ביה"ל [ד"ה כילה] שביאר עפ"י הר"ח שמיירי בכילה שיש לה חוטים, שמחמתם אין זה אהל קבע רק אהל עראי, ומ"מ הואיל ויש לכילה גג רוחב טפח אסור לפורסה.

ואף באופן שהכילה רחבה שע"י כך היא מונחת על הארץ, מ"מ אסרו לקשור את זויותיה לכתלים, משום שא"א שלא תוגבה מן הארץ טפח ותיעשה אהל עראי.

סעיף יג

גמרא דף קלט: אמר רב האי פרונקא עד דמיחזי כמשמרת.

בגמרא איתא אמר רב האי פרונקא אפלגיה דכובא שרי, אכוליה כובא אסור. ופירש"י פרונקא, בגד ששוטחין על גיגית יין לכסותה, אפלגא דכובא שרי דלאו אהל הוא.

ושתי שיטות נאמרו בראשונים בדין זה של כובא:

א] שיטת רש"י ותוס' [ביצה דף לג.] והרמב"ם [פכ"ב הל"ג] הוא שהאיסור הוא מדין אהל, ואף שאינו עושה עתה מחיצות, מ"מ מיירי בכובא רחבה הרבה ולכן אמרינן דעושה אהל.[29]

ב] שיטת הראב"ד והרשב"א היא שהאיסור לפרום בגד ע"ג הגיגית אינו משום אהל, אלא משום דנראה כמניח משמרת על הכלי ע"מ לשמר את היין, דהיינו זה נראה כמסנן את היין מפסולת השמרים שבו, ולשיטתם איסור זה הוא דוקא בכלי של יין ולא בשאר משקין.

<u>להלכה</u>: כתב המשנ"ב [ס"ק מט] דנכון להחמיר כדעת השו"ע שהאיסור הוא מדין אהל, ואסור בכל כלי רחב, אבל אין למחות ביד המקילין שיש להם על מי לסמוך [הראב"ד והרשב"א הנ"ל], ולכן אין לכסות כלי רחב מאד כולו ביריעת בד או בלוח עץ משום שנראה כאהל.

ונאמרו כמה תנאים בדין זה:

א] רק כשפורם על כל הכובא אסור ולא בפורם על מקצתה, כמבואר בגמ' הנ"ל דרק אז מיחזי כאהל.

ב] כתבו הראשונים דלפירוש רש"י וסיעתו דהאיסור הוא מטעם אהל, אין איסור אלא כאשר יש חלל טפח, אבל אם הכלי מלא אוכלין או משקין ואין חלל טפח ה"ז מותר.

ג] עיין בשע"ת [ס"ק א] ורע"א בשם גן המלך שכתבו שאיסור זה נאמר רק באופן שצריך לאויר שתחתיו, אך במקרה שאינו צריך לאויר שתחתיו אין בזה איסור.

ביאורים והערות

29. עיין חזו"א [סימן נב סק"י ד"ה במ"ב] שכתב דגדר איסור אהל בזה הוא, דע"י שהכלי רחב הרבה נראות המחיצות כרחוקות זו מזו וכאילו אינן מצורפות יחד, ועל ידי נתינת הגג משתתפות גם המחיצות עם הגג לחטיבה אחת ולשימוש אחד, וה"ז כאילו עשה עתה את הגג ומחיצות כאחד.

ד] כתב הגר"ז [סעיף יט] דמגופה של חבית אין בה איסור זה, משום שהיא מתוקנת להיות ככיסוי קבוע, ותיקונה מוכיחה עליה שאינה אהל, ולפי זה מותר ליתן את הכיסוי גם אם הכלים רחבים ביותר, כיון שניכר הדבר שזהו כיסוי בעלמא.<ה>

<u>מגירה שנשמטה מהשולחן</u>

המשנ"ב [ס"ק מח] הביא את החיי אדם שאסר להכנים מגירה לארון או שולחן, באופן שיש חלל של טפח על טפח ברום טפח מלבד החפצים שבמגירה משום איסור עשיית אוהל.[30] [והיינו דאף שאינו עושה שום פעולה בגג אהל זה שהוא טבלת השלחן, מ"מ ס"ל דכיון שמביא אל מתחת לטבלא קרקע של אהל עם מחיצות, דהיינו המגירה עם דפנותיה גם זה חשיב עשיית אהל]. ועיין שעה"צ [ס"ק נו] שהביא דהקיצוש"ע חלק על הח"א והתיר משום שיש כאן שינוי בסדר עשיית האהל, דהאהל כבר קיים ורק אח"כ מביא את המחיצות, והשעה"צ יישב את דברי הח"א די"ל דהכא אין היתר של שינוי, כיון שלגבי ציור זה של מגירת השולחן הרגילות היא לעשות את המחיצות אחרי שהדף שלמעלה. [עיין לעיל בתוספת עיון סוף הערה 11].

החזון איש [סימן נב ס"ק יד] כתב לחלוק על עיקר איסורו של הח"א, דכיון שהגג עשוי ועומד לא מצינו איסור אהל כשאינו עושה שום מעשה בגג.

ביאורים והערות

ליקוט תשובות האחרונים

<ה> <u>**שיעור כיסוי כלי רחב**</u>

שיעור זה של כובא רחבה הרבה לא נתפרש בפוסקים, אך עיין בארחות שבת [פ"ט הערה עד] שהביא שבמשנ"ב [ס"ק יח] מבואר דסתם מיטה היא בגדר כלי שאינו רחב הרבה, ורק מיטה רחבה ביותר אסורה.

וכתב שלפי"ז מסתבר שעד כחמישים ס"מ יש להקל, שבודאי אין כאן שיעור מיטה רחבה ביותר.

30. והא דאין איסור בונה בנתינת מגירה בשולחן הוא משום דהוי רפוי, ובנין רפוי בכלים מותר. אמנם אם נשמטה מגירה מארון המחובר לקיר או ששיעורו יותר מארבעים סאה, יש לדון אם יש איסור בונה בהחזרת המגירה לארון.

ועיין ארחות שבת [פ"ח הערה יג] שהביא הוראת הגרש"ז זצ"ל שאם יש מעצור המונע יציאת המגירה, יש לחוש לאיסור בונה בהחזרתה לארון, דאז חשיבא טפי כחלק מהארון, אך בשולחן אין איסור בונה כיון שבנין רפוי בכלים מותר, וכמבואר בחזו"א [סימן נב ס"ק יד].

קנין הלכה

שאלות לחזרה
או"ח הלכות שבת סי' שיג - שטו
מיוסדות על טור וב"י, שו"ע ט"ז ומג"א, משנ"ב ביאוה"ל ושעה"צ

<u>סימן שיג סעיף א</u>

א. לסתום חלון בשבת בלוח או בבגד;
1) מתי צריך שיחשוב עליו מערב שבת, ומתי אין צריך אפי' מחשבה, ומתי לא מועילה מחשבה [פרט: בקשור, באינו קשור, נשתמש בו מכבר, לא נשתמש בו מכבר]?
2) ומה הטעם דבעינן מחשבה מערב שבת?

ב. 1) האם מותר לסתום ארובה שבגג, ומה הטעם?
2) ומה הדין לסתום חלון בשבת מפני המת, קודם שמת המת או אח"כ?

ג. קנה שיחדו לנעול בו הדלת בשבת;
1) האם צריך שיהיה קשור, או דסגי במחשבה, או דבעינן איזה שהוא תיקון?
2) מה הטעם דבעינן תיקון?
3) ואיזה תיקון בעינן?

ד. קנים דלהלן, האם נחשבין לכלי שמלאכתו להיתר או לאיסור או לשניהם, ומה הטעם;
1) קנה שהכינו לנעול בו דלת?
2) קנה שמוסקין בו זיתים וגם נועלין בו?
3) קנה שיחדו למסוק בו זיתים?

ה. נגר, באיזה אופן אפשר לנעול בו הדלת בשבת, ומה הטעם;
1) כשאין בראשו גלוסטרא?
2) כשיש בראשו גלוסטרא?
3) אם עשה לראשו גלוסטרא?
4) אם הנגר מחובר לדלת ומושכין אותו ותוחבו בחור?

ו. נגר שאינו קשור וחשב עליו מערב שבת לנעול בו, האם האיסור לנעול בו הוא איסור דאורייתא או איסור דרבנן, ומה הטעם;
1) כשיש בראשו גלוסטרא?
2) כשאין בראשו גלוסטרא?

<u>סעיף ב</u>

ז. בנקמז;
1) האם אפשר לנעול בנגר, כשהוא קשור או אינו קשור, אם יש בראשו גלוסטרא או שעשה לו בית יד?
2) ומה הדין כשעשה חלל בקרקע או בחומה שהנגר נכנס לתוכה?
3) ומה הדין כשעשה טבעת של ברזל באמצע הבריח שבו אוחזין בשעת פתיחה ונעילה?

<u>סעיף ג-ד</u>

ח. האם מותר לנעול דלת תלויה או הנגררת בארץ, כשיש לה ציר או שהיה לה ציר, כשאין לה ציר וגם לא היה לה ציר, כשיש אסקופה התחתונה וכשאין האסקופה התחתונה, בקשור ובאינו קשור, העשוי מלוח אחד או מקרשים הרבה, ומה הטעם;

1) בפתח שאין נכנסים ויוצאים בה תדיר?
2) בפתח העשוי ליציאה ולכניסה תדיר?

ט. 1) מהי ההגדרה של "נכנסים ויוצאים בה תדיר"?
2) במקום שאסרו לסגור דלת הנגררת, כמה צריכה הדלת להיות גבוהה מהארץ?

<u>סעיף ה</u>

י. שידה תיבה ומגדל שפתחיהם מן הצד ויש להם שני צירים אחת למעלה ואחת למטה, האם מותר להחזיר ולהדק את הציר למקומו, ומה הטעם;
1) כשיצא התחתון כולו?
2) כשיצא התחתון מקצתו?
3) כשיצא העליון?

<u>סעיף ו</u>

יא. מטה של פרקים, האם מותר להחזירה ולהדקה, ומה הטעם;
1) כשדרכה להיות רפויה?
2) כשדרכה להיות מהודקת בחוזק?

יב. 1) כוס של פרקים או סטנדר, האם מותר לפרקו ולהחזירו בשבת, ומה הטעם, ואיך פוסקים להלכה?
2) כוס המוברג לרגלו, האם מותר להדקו רפוי או חזק או אסור מדרבנן או מן התורה, ואיך פוסקים למעשה?

<u>סעיף ז</u>

יג. קורה שנשברה;
1) האם מותר לסמכה בארוכות המטה כדי שתעלה או כדי שלא ירד יותר, ומה הטעם?
2) והאם מותר להדקם, ומה הטעם?
3) והאם מותר לסמכה במקל של עץ שאינו כלי?
4) והאם מותר להדקו, ומה הטעם?

<u>סעיף ח</u>

יד. ספסל שנשמט אחד מרגליו;
1) האם מותר להחזירו למקומו - רפוי או חזק?
2) והאם מותר להניח צד השמוט על ספסל אחר - כשכבר ישב עליה פעם אחת מבעוד יום או שלא ישב עליה?
3) והאם מותר לטלטלו, ומה הטעם?

<u>סעיף י</u>

טו. חצר שנתקלקלה ממי גשמים;
1) בסל או בקופה?
2) האם מותר לזרות בה תבן בשינוי, כגון בשולי הקופה?
3) האם מותר לזרות בה תבן ביד, ומה הטעם?
4) והאם מותר ע"י גוי?
5) האם מותר לזרות בה טיט חול וצרורות?

טז. האם מותר לפזר חול בבית בשבת בבוקר כדי לכסות הרוק, ומה הטעם?

<u>סימן שיד סעיף א</u>

יז. 1) האם יש בנין וסתירה בכלי שלם, מן התורה או מדרבנן, ומהו האיסור?
2) מקלקל לצורך שבת האם מותר לכתחילה או אסור מדרבנן?

יח. חבית - שאינה מחזקת מ' סאה - שנשברה ודיבק שבריה בזפת;
1) האם מותר לשברה - במקום השבירה הקודמת או במקום אחר?
2) האם מותר לעשות נקב קטן שאינו עשוי להוציא ולהכניס - מן התורה ומדרבנן?
3) האם מותר לעשות נקב גדול שעשוי להוציא ולהכניס - מן התורה ומדרבנן?
4) והאם מותר להתיז ראשה מלמעלה?
5) ומה הדין בכל הנ"ל כשהחבית מחזקת מ' סאה, ומה הטעם?

יט. חבית שלימה;
1) האם מותר לשברה - באופן שעושה כלי ובאופן שאינו עושה כלי?
2) ומה הדין לפתוח נקב חדש?
3) ומה הדין להרחיב נקב חדש - כשמתכוין להרחיב וכשאינו מתכוין להרחיב?
4) והאם מותר להתיז ראש המגופה?
5) והאם מותר ליקוב המגופה למעלה, ומה הטעם?

כ. סכין שהיה תקוע מערב שבת בחבית, האם מותר להוציאו ולהכניסו בשבת;
1) כשהוא פסיק רישא שירחיב הנקב - כשמתכוין להרחיבו וכשאינו מתכוון, ומה הטעם?
2) ומה הדין כשאינו פסיק רישא, כגון שכבר הוציאו מבעוד יום?
3) ואיך פוסק המשנ"ב להלכה?
4) ומה הדין אם החבית מחזקת מ' סאה?

<u>סעיף ב-ג</u>

כא. 1) מה הדין לפתוח נקב ישן שנסתם - למטה מן השמרים ולמעלה מן השמרים, ומה הטעם?
2) ומה הדין לפותחו במקדח - למעלה מן השמרים - בשל חרס ובשל עץ, ומה הטעם?

<u>סעיף ה</u>

כב. 1) האם מותר להכניס קנה חלול לחבית כדי להוציא ממנו יין, אם הקנה כבר היה שם או לא היה בו מעולם, ומה הטעם?
2) ומה הדין כשהקנה חסרה איזה תיקון, ומה הטעם?
3) והאם מותר לתקוע אותה ביתדות, ומה הטעם?

כג. 1) האם מותר להכניס עלה של הדס בנקב שבחבית ולעשותו כמרזב, ומה הטעם?
2) מה נשתנה עלה של הדס מקנה חלול?
3) ומה הנפק"מ בין הטעמים?

<u>סעיף ו</u>

כד. חבית גרועה, שנשברה ודיבק שבריה בזפת;
1) האם מותר להתיז ראש החבית או ראש המגופה, ומה הטעם?
2) ומה הדין לפתוח נקב בצד החבית או בצד המגופה, ומה הטעם?
3) ומה הדין לפתוח נקב בראש המגופה למעלה, ומה הטעם?

סעיף ז

כה. באר מילתא בטעמא: שידה תיבה ומגדל שהכיסוי שלהם קשור בהם בחבל;
1) האם מותר להתיר או לחתוך קשרי החבלים?
2) האם מותר להפקיע ולשבר פותחת של עץ או של מתכת, ע"י ישראל או ע"י עכו"ם?
3) האם מותר לפתוח פותחת של עץ בסכין?
4) האם מותר להסיר הצירים שאחורי התיבה?
5) והאם מותר לקבוע במסמרים צירים או מנעול לכלי ע"י גוי?

סעיף ח

כו. 1) האם מותר לחתוך החותלות בעצמם, ומה הטעם?
2) האם מותר להתיר קליעת החבל בשבת?

סעיף ט

כז. 1) קשרי השפוד שקושרים בטלה או בעוף הצלויים, האם מותר לחתוך אותם?
2) פירות שקשורים או תפורים יחד בחוט, האם מותר לחתוך אותם?
3) המבקע עצים לחתיכות קטנות או גדולות, האם איסורו מדרבנן או מן התורה, ומשום מה?

סעיף י

כח. דלת של בור שקשור בו חבל;
1) האם יכול להתירו - כשעשוי להסירו במוצאי שבת וכשעשוי לקיום, ומה הטעם?
2) האם מותר לחתוך אותו - כשעשוי לקיים בשבת וכשאינו עשוי לקיים - מן התורה או מדרבנן, ומה הטעם?

סעיף יא

כט. האם מותר לסתום הנקב שבחבית בשעוה או בשמן עב או בשאר דברים - אם יין יוצא דרך הנקב או שאין היין יוצא, ומה הטעם?

סעיף יב

ל. האם מותר להוציא בשבת סכין שהוא תחוב מבעוד יום, כשהוא פסיק רישא או אינו פס"ר;
1) בכותל של עץ?
2) בכותל של אבנים?
3) בספסל וכן בכל דבר תלוש?

סימן שטו סעיף א

לא. באר דיני עשיית מחיצות עראי בשבת וטעמיהן;
1) מחיצות הנעשות להתיר סוכה או להתיר טלטול?
2) ומה הדין בזה כשחוטין כרוכים עליה?
3) מחיצות הנעשות להפסיק בין אנשים לנשים - מחיצה רגילה או מחיצה של אבנים?
4) לתלות וילון לפני הפתח - כשמחברים אותה מלמעלה ומלמטה או כשאינה רק תלויה מלמעלה?
5) לתלות פרוכת לפני ארון הקודש - כשיש דלת לארון הקודש או כשאין שם דלת?
5) לתלות סדינין מצויירין על הכותל לנוי?
6) לעשות מחיצה בפני אור הנר או לפני הספרים כדי לעשות צרכיו - כשהמחיצה גבוהה י"ט או פחותה מי"ט, כשהנר והספרים הם למטה מהמחיצה או למעלה?

סעיף ב

לב. 1) האם מותר להוסיף על אהל עראי בשבת?
2) ומה הדין לפתוח הגג בעגלות ילדים כדי להגן עליהם מפני השמש או הרוח, או לפרוס ניילון על העגלה מפני הגשמים?
3) מחצלת שהיא כרוכה על הגג האם מותר לפרוס אותה לגמרי?
4) ומה הדין להעלות ולהניח על הגג מחצלת כרוכה כמו שהיא?

סעיף ג

לג. 1) באיזה ענין אסור לעשות גג עראי בשבת אפי' בלי מחיצות כלל, ובאיזה ענין אסור רק כשעושה אותה עם מחיצות?
2) אם יש ד' מחיצות קבועות מלפני שבת, האם מותר לפרוס עליהם גג?
3) ולפי"ז האם מותר לסתום ארובה שהעשן יוצא משם בכר או בפח הקבוע שם?
4) ואיך מותר להחזיר קדירה ע"ג כירה בשבת - כיון שבזה הוא עושה גג על המחיצות?

לד. מה שאסרו חז"ל לעשות אהל עראי בשבת אפי' כשאינו עשוי לצל - אם הוא עושה גם את המחיצות בשבת;
1) האם צריך שהמחיצות יגיעו עד לארץ?
2) והאם צריך שיהיו גבוהים עשרה טפחים?
3) והאם דוקא כשעושה ד' מחיצות או אף בפחות מכך?

לה. האם מותר לעשות בשבת גג שאינו עשוי לצל אלא להשתמש עליו - בלי מחיצות - אבל הוא צריך לאויר שתחתיו להניח המנעלים וכדו'?

סעיף ה

לו. 1) האם מותר לפתוח כסא מתקפל שכשפותחים אותו נפתח העור ומתפשט, ומה הטעם?
2) מטה מתקפלת הקבועה בכותל ופושטין אותה ואח"כ פורסין עליה סדין, האם מותר לעשותה בשבת, ומה הצדדים להיתר ולאיסור?
3) האם מותר להעמיד החופה בשבת ולסלקה משם, ומה הטעם?
4) מיטות שלנו המחוברות כל החלקים, כשהם עומדות - האם מותר להורידן על הארץ, ומה הטעם?

סעיף ז

לז. 1) האם מותר להניח בשבת ספר אחד מכאן ואחד מכאן ואחד על גביהן, הן משום עשיית אהל והן משום בזיון לספר התחתון, ומה הטעם?
2) ומה טעם מותר לפרוס מפה על השלחן אע"פ שקצותיה תלויות למטה מן השלחן מכל צד והוי כאוהל?

סעיף ח

לח. 1) אהל שאין בגגו טפח ולא בפחות מג' סמוך לגגו טפח, האם מותר לכתחילה לעשותו בשבת או אסור מדרבנן או מן התורה - כשעושה אותו דרך קבע לקיום או דרך עראי?
2) לפתוח מטריה בשבת, האם מותר או אסור מדרבנן או מן התורה?

סעיף ט

לט. 1) מה הדין לנטות משמרת על גבי כלי?
2) ומה הדין לתלותה כשהיא שטוחה על יתד בלי כלי תחתיה, והטעם?

<u>סעיף יג</u>

מ. 1) חבית רחבה האם מותר לכסותה כולה עם בגד ששוטחין על פיה?
2) תיבה - רחבה או אינה רחבה, האם מותר לכסותם?
3) איך יעשה כשמביא חביות או תיבות כדי להניח עליהם דף שיהיה לו שולחן?
4) מגירה שנשמטה ממקומה - האם מותר להחזירה, ומה הטעם?
5) ספסל שינה שיש לה כיסוי ולא מחוברת בצירים, האם מותר להחזיר עליה הכיסוי?

שאלות הנוגעות למעשה
או"ח הלכות שבת סי' שיג - שטו

<u>סימן שי"ג- שי"ד</u>

א. פלטה של פח המיועדת לכיסוי העליה לגג, או כיסוי המקלט, או כיסוי בור ביוב שבחצר, וכן של חברת חשמל.
1) האם מותר להזיזה בשבת ממקומה.
2) והאם יש חילוק בין אם זה שוה לקרקע או שהבור קצת בולט מעל הריצפה של החצר.
3) והאם יועיל שיש למכסים אלו מקום תפיסה.
4) ומה הדין בזה במכסה קטן, כגון של הבור ניקוז שבבית, וכן להחזיר פלסטיק המיועד לכיסוי נקודת חשמל בבית שזז ממקומו.
5) ומה דין מרצפת הנמצאת במקומה ממש ואינה ניכרת שאינה מחוברת ומיועדת ועשויה כדי שיוכלו להטמין תחתיה.
[שי"ג ס"ד, סק"ח, מג"א סק"ח, מ"ב סק"ח, וסקל"ח, סקכ"ח, שמשמשים בו תדיר שמי. וד"ה מער"ם, וד"ה ולח].

ב. נשברה שמשה בבית.
1) האם מותר בשבת להניח במקומה נילון, או בגד, או פלטה של שולחן, או סתם דיקט.
2) כיסוי בור ביוב שבחצר, וכן של חברת חשמל האם מותר לפותחם בשבת, והאם יש חילוק בין כל אלו שהוזכרו.
3) והאם יש חילוק בין אם זה במקום מרכזי בבית או חדר צדדי וכדו'.
4) וכן מי שנכנס לדירה חדשה השאירו לו חור עבור המזגן, האם יכול בשבת להניח שם פוליגל, ניילון, דיקט, שישאר שם עד שיהיה לו כסף לקנות מזגן.
5) והאם יש צורך שיניחו אותו במקום פעם אחת לפני שבת, או שלפחות יחשוב לפני שבת להניחו.
6) וכן בעל מלאכה ששכח להשלים את הכיסוי של הגג, ונשאר אחד מהרעפים שלא כיסהו, האם מותר להחזיר את הרעף בצורה שודאי יצטרכו אחר השבת להסירו ולחברו היטב, - וכן האם מותר לפחות לכסות את החור במפה של ניילון.
[ס"ק, ביה"ל ד"ה והוא, וד"ה מער"ם, וד"ה ולח, מ"ב סק"ג שמא מין הדרך לבטלו מיד כשיגיע, והמס צריך שיהיה עליו תורת כלי כדי להתיר הטלטול, ותלוי גם בזיקוס ולכמה זמן, ומס תמור ביומיים גם להפתח לפעמים].

ג. בנה סוכה בחצר, עשה חור בעפר צמוד לדלת, ותוחב שם מוט ברזל או מקל כדי שיסגר.
1) האם מותר לו לסגור כך גם בשבת ויו"ט.
2) ואם יועיל אם יחבר אותו לפני שבת בחיבור כל שהוא בדלת Y או למשקוף.
3) וכן האם הדין שונה אם התאים את המקל לפני שבת בהתאם לגודל, צורך, ומיקום הדלת.

4) והאם יכול לתחוב לתוך הנקב כפית סכין או מזלג שימנע מפתיחת הדלת.
5) ומה הדין אם שכח לפני החג לעשות נקב בעפר ריצפת הסוכה, ובכל פעם שתוחב את המקל הסוגר, העפר שבמקום נלחץ קצת.
6) ומה הדין אם כבר עשה נקב לפני החג, אבל כל תחיבה לוחצת קצת, וגם דוחפת קצת את העפר המצטבר לתוכו.
7) וכן אם נפל קצת חול לתוך הנקב שבריצפה במקום שהמוט של הפלדלת נכנס, האם מותר לו לנעול את הדלת.
[ס"ק, מ"ב סקי"ג, ד"ה אם ודה"ה נחבל, ס"ב, מ"ב סקכ"ב, ביה"ל ד"ה כל נגר].

ד. מכסה הניאגרה שאין לו שום ידית, ולא כ"כ שכיח שפותחים אותו.
1) האם מותר לפותחו בשבת.
2) והאם מותר לפתוח את מכסה הקופסא שבו נמצא גלגל התריס.
3) האם שונה אופן שתקוע בו וו או בורג שיהיה יותר קל לפותחו, וכן אם יש במכסה בליטה מהצדדים המיועד שיהיה קל לתפוס ולפתוח.
[האם נחשב גם לבית מחיצה, ובפרט אם עיקר הטעם הוא כדי שיהיה ניכר, והאם זה מועיל גם כשפותחים רק בזמן מרובה, שי"ג ס"ג, מג"א סק"ו, משנ"ז סק"ד, מ"ב סקכ"ח].

ה. תריס הזזה, או שלא מזיזים אבל עשוי להזזה, שממנו עוברים לסוכה.
1) האם מותר בכניסה ויציאה לסוכה להוציאו וכן להחזירו לתוך המסילה.
2) וכן דלת הזזה שיצאה מהמסילה מקצתה או כולה, האם מותר להחזירה בשבת.
3) וכן סוכה שבחצר שעשו לה דלת שלוח דיקט המושען משתי הצדדים על הדפנות, האם מותר לפותחו ולסוגרו בשבת.
4) והאם שונה כשקשרו אותו עם חבל לצד אחד, - וכן כשיש מסגרת מהעץ של הסוכה סביב מקום הנחת הדלת.
5) והאם שונה כשהתקין לאותו קרש לצורך סגירה מב' צדדיו בריח הזזה שיתפס בדפנות האחרות.
6) וכן ארון ספרים שיש בו דלתות הזזה, ומחמת שלא נעשו ע"י אומן כשמזיזים את הדלת יוצא הדלת ממקום מושבו, ובקל אפשר להחזירו ולהושיבו במקומו, האם מותר להחזירו ולהושיבו במקומו בשבת.
7) וכן האם מותר ליטול, או להחזיר למקומו, חלון או תריס שיצא מהמסילה.
8) וכן דלת חרום שהצורה שפותחים אותה היא שמוציאים אותה לגמרי האם מותר לפותחה בשבת.
9) ומה דין דלת שבגלל שפתחו פתח חדש לא יוצאים ממנה ולכן נעלו אותה לגמרי.
[ס"ג, ביה"ל ד"ה שמין, ס"ד, מ"ב סקכ"ט-ל"ח, ס"ח ד"ה ולח].

ו. מוט ברזל שמניחים בארון קודש לשמירת הס"ת.
1) האם צריך שיהיה להם איזה היכר מסויים.
2) אם נאבד המוט, האם מותר כדי שח"ו לא יפלו הס"ת להכניס מוט או כל מקל מאולתר אחר.
3) וכן האם מותר להכניס שם מקל של מטאטא וכדו',
4) וכן מי שסוכתו במרפסת והיא נסגרת ע"י שתי דלתות הזזה, ונאבד לו הבריח שמחברם, האם יכול לדחוף ביניהם סתם חתיכת קרש.
[שי"ג ס"ח, ט"ז סק"ב, מ"ב סקכ"ב, ופק"ז, גר"ז סק"ב, שמזותו מוכיח עליו, ומפשר שכמן מינו נכלל דרך בנין ומ"ל מלמ שלמ יהיה מוקצה, מ"ב סק"ה בשומגר עיין היטב].

ז. מתקן נייר טואלט, או שתלוי עליו מגבת.
1) האם מותר להורידו כדי להחליף מגבות או להניח עוד נייר.
2) והאם שונה וחלוק כשזה מוברג לבין אם הוא מונח ע"ג שתי חצאי עיגול.
3) וכן האם מותר להוציא קפיץ שמוכנס לתוכו נייר טואלט.
4) וכן האם מותר להוריד מוט של וילון או של הפרוכת.
[שי"ג ס"ח קנה שמורידים לפמות].

ח. תקרה דקורטיבית שאחד מהפלטות שלה זז מהמקום ומט ליפול.

1) האם מותר להחזיקה ע"י שיצמיד תחתיה מטאטא.
2) והאם מותר להעמיד תחתיה ספסל או שולחן.
3) והאם תלוי באיזה עוצמת לחץ זה מונח תחתיו.
4) ומה דין בכל זה כשחלק מהסכך מט ליפול.
[ס"ז, מ"ב סקמ"ט-נ, שעה"ל סקל"ה, וסקל"ז].
ט. נשפך שמן ברחוב או בחצר.
1) האם מותר לפזר עליו חול כשיש חשש החלקה.
2) וכן כניסה לחצר וכדו' שמחמת הגשמים נהפך לביצה, האם יכול לגרור לשם עם רגליו עפר.
[שי"ג ס"י וסקנ"ה, משנ"ת סקי"ז, שבימת השבת מורם כ"ו, האם נחשב שנתקלקלה או רק דומה לכיסוי נוסף].
י. סנטדר עם הברגה.
1) האם מותר להבריגו בשבת.
2) והאם יש חילוק בין אם ההברגה נכנסת לתוך חור, או רק מלחיצה את חלקי הברזל.
3) וכן האם שונה כשיש חשש שבשעה שיגביהו עלול חלק אחד לצאת מהשני.
4) והאם שונה בין מקום כזה שהרגילות בכך, או שאין הרגילות בכך.
5) אם כשהגביה יצא לגמרי, האם מותר להחזירו לפחות סתם שיהיה בתוכו בלי הברגה.
6) וכן מקל של מטאטא שמתנדנד בתוכו, האם מותר לחזק את ההברגה והתפיסה שלו.
[יתבטל ממורם כלי כשיעת, ורגילות, והידוק מינו חזק כשבמוך הנקב. גדר תוקע בחוזק והאם הברגה נחשב לתוקע, וכשהכל נמצא ממוכר לפשר שמינו נחשב שעושה כלי, מ"ב סקמ"ז, שעה"ל שי"ג סקל"ב, חזו"ח ס"י סק"י, שו"ע הגר"ז שי"ד שי"ד וט"ו].
יא. גומיות שנפלו מרגלי הכסא, וכן גלגל שנשמט מרגלי לול של תינוק.
1) האם מותר להחזירו.
2) והאם תלוי אם התרחב במצב שכשמרימים את הכסא הוא יפול חזרה.
3) וכן האם מותר לחבר את המושב של העגלה לעגלה.
4) וכן כסא של תינוקות, האם מותר לחבר להם את שולחן שמעל למושב שלהם.
5) והאם מותר לתת לילדים להרכיב לגו, ואבני פלא.
6) והאם מותר להאריך שולחן ע"י הכנסת הפינים לחורים שלהם.
7) האם שונה שולחן שכשמכניסים את הפלטה הוא נתפס בעוצמה שכשמושכים את השולחן אינו נשמט.
8) והאם יש חילוק בין אם יש להם תופסן שאפשר לחברו כדי שלא יזוז.
[שיחשב מחמת כן לשמע יתקע שי"ד משנ"ז סק"ח, אבל דרכו נרפוי ואין מניחות על תקיעה אבל יש צורת שכשיזיז את השולחן זה לא ישמט ס"ו, ס"ח-ט, מ"ב סקמ"ח, וסקמ"ה, וסקמ"ו, וסקנ"ד, ובדלי תוקע לגג גבוהה ומומנות מג"א סקי"ב, שעה"ל סקל"ב, גר"ז סקכ"ח, חזו"ח נ"ח סק"י].
יב. אבזם של חגורה.
1) האם מותר להוציא ממנו את החגורה בשבת.
2) והאם יש חילוק בין אם רגיל לפתוח או לא.
3) והאם יש חילוק בין הוא רופף או לא.
4) וכן בובת משחק שנשמט ממנה חלק, האם מותר להחזירה.
5) והאם מותר לחבר למזרק את המחט או את בקבוק עם תכולת החומר המוזרק.
6) וכן ידיות פלסטיק המורכבים ומוצמדים על הידיות של הכלים שנפלו, האם מותר להחזירם. - והאם תלוי באיזה רמה הם תפוסים.
7) וכן עדשת משקפיים התפוסה ללא הברגה שנשמטה, האם מותר להחזירה על מתכונתה, - והאם יש חילוק בין אם זה יתפס היטב או שהמסגרת כבר התרחבה ולא יחזיק מעמד בתוכו ללא תיקון.
8) אם יש לו מספר גבוה וסובל מאוד, האם יכול לתת לגוי שיכניסו.

9) וכן משחקי ילדים המגיעים בתפזורת וצריך להרכיבם כדי שיוכלו להשתמש בהם, האם מותר לעשות כך בשבת.
10) וכן האם מותר בשבת לילדים לצור צורות בגבס או שעוה וכדו'. - והאם מותר להם לעשות מטוס מנייר וכדו'.
[מה מגדיר מפיכות של כלי, ומתי מיבור נחשב שלמה זה אינו עדיין כלי ובפשטות נחלקו בזה ט"ז סק"ז, הגר"ז סקכ"ח, והחזו"א נ"ח סק"י, ולמה מותר לסגור מלמיה, וכן לסגור בקבוק, וממתי נחשב התקיעה מנד עצמה למיבור, ומתי משתנה אלו שתין בהם חשש של שמח יתקע, וגדרי מומנות, ובתוקע האם זה מיסור דאורייתא].
יג. האם מותר לפתוח בשבת.
1) אריזות קרטון, 2) שקית נילון, 3) עטיפות נילון של מאכלים, 4) עטיפות של כלים וכדו', 5) שקית חלב, 6) שקית סוכר, 7) שקית של אבקת שוקו ומטרנה שמיועד מחומר שיוכל להתקיים עד גמר השימוש. 8) שקית טישו ונייר טואלט.
2) והאם יש חילוק בין כל הדוגמאות הנ"ל, וכן בין אלו שנשארים למיועד שימוש זמן מה או שקיות סוכר שתיה וכדו' קטנים המיועדים לשימוש אחד בלבד.
3) והאם מותר לקרוע אותם לגמרי.
4) ואם יש להם כבר חור קטן האם יכול להרחיבם.
5) והאם מותר לפתוח אותם במקום וצורה מסודרת.
6) ומה הדין בכל זה באריזות גדולות שמונחים בהם בקבוקי שתיה וכדו'.
7) והאם מותר ליישר כוס ח"פ שהתעקמה.
[שי"ד ס"ק, האם נחשב לכלי כיחם לעשיית פחם, מפיכות הכלי, וגודלו, מ"ב סק"ק, סק"ג, וסק"ז, וסקכ"ה, כיה"ל ד"ה שמינה, וכשמינו מיקון גמור].
יד. כשפותח שקית סוכר, או קרטון שמונח בו חלב וכדו'.
1) האם מותר לפותחם כשבמקום הפתיחה נהיה מקום מיוחד משופע לשפוך דרך שם.
2) וכן מי שרוצה לשפוך ולהעביר שתיה לבקבוק, האם מותר לו לגלגל נילון וכדו' ולהעביר דרכו.
3) וכן האם מותר לו לעשות נקב קטן בשקית נילון ולשפוך לתוכו כדי שהשתיה תעבור דרך הנקב ולא ישפך לצדדים.
4) ואם נוצר חור בכוס או בבקבוק, האם מותר לתחוב לתוכו קש לשתות דרכו.
[מ"ב סק"כ וסקכ"ה].
טו. האם מותר לפתוח בשבת.
1) פחית שתיה, 2) קופסאות שימורים, 3) בקבוק שתיה שסגור עם פקק שבפתיחתו מתעקם ומתקלקל.
2) אם לא יכול לפתוח אותם, האם מותר לו לשבור את הקופסא.
3) והאם עדיף קודם לנקבה מב' צדדים.
4) וכן כשאינו יכול או שכח לפתוח את הפקק של הבקבוק בער"ש, האם מותר לו לנקב אותה מלמעלה.
5) והאם יש חילוק באיזה גודל הוא מנקבה.
6) והאם יש חילוק בזה בין כל מיני הכלים המוזכרים לעיל.
[האם כשים פחם ממור, ואם רק מתנטל מכלי רק מפשר שסומר מ"ב סקכ"ו שעה"ג סקכ"ו, האם נחשב להכנים ולהוליא, מזו"א נ"ח י"ח ד"ה קופסא, ולכאורה דלא כהשפה"ג סקי"ד שהכל לפי הענין ואם להחזו"א מומר בגוי לנורך מנוה וכדו', לקלקל קודם זה רק אם אינו מוגדר קודם כלל לכלי. והאם הכל נעשה כאחת אבל זה עם שלבים האם מחשיבים את זה כפעולה אחת מרוכה או כשתים וע"כ זה בונה וקומר. וביומר שנחשבי נקבים אם הוא קודם כלי מקבל שם להכנים ולהוליא שזה דאורייתא].
טז. מכסה של לבן.
1) האם מותר להסירו בשבת, - והאם מותר גם לקורעו.
2) והאם שונה כשיש בכיסוי של הלבן איזה כיתוב, או מבצע איסוף לפרסים וכדו'.
3) וכן קופסת קפה, ממרח שוקולד וכדו', שמלבד הכיסוי החיצוני מודבק עליו כיסוי מנייר אלומיניום דק, האם מותר להסירו, והאם מותר לקורעו.
4) וכן ממתק שעטוף כולו בנייר, וכן עטיפה של ארטיק, האם מותר לקורעם בשבת.
5) וכן מצות שארוזים בנייר הפנימי ושכחו לפותחם מבעו"י האם מותר לקורעם.

6) והאם מותר או עדיף לפותחו במקום ההדבקה שלו.
7) והאם מותר לנקוב באותם מכסים ולהשתמש עם קש.
[קורע ע"פ החפיפת סקכ"ה, וסק"מ, ס"מ סי"ג ביה"ל ד"ה הגייר, ושמע רק בתמכל הומר, ומס כונתו לעוד דבר ודלמי שמסור, מזו"ע נ"ע י"ע ס"ע סק"ב, ועושה פתח לפילו בגלו, וכשמילו גלע שימוש מ"פ ממש חולי לפילו שם כלי מין עליו. לפשר שכשפותח במקום המודבק שם לע מזק מילו נמשב לעושה פתח ולע לעושה כלי. מזו"ע נ"ע י"ע ס"ע סק"ב, שמס לפשר לעשות שימוש מוזר נמשב לבונה, ועיין תהל"ד סוסקי"ב, שו"ע הגר"ז ס"מ י"ז, ביה"ל שם ד"ה מין שוברים מולק ונפק"מ לדידן, ס"ת, מה מגדיר מעלת מותלות].
יז. פטמת בקבוק של תינוק ששכחו לפתוח מבעו"י.
1) האם מותר לנקבו בשבת.
2) ואם יש נקב שלא מתאים האם מותר להרחיבו.
3) ואם נסתם מחמת לכלוך וכדו', האם מותר לפותחו.
4) וכשהתינוק לא רוצה לאכול מבקבוק אחר, האם מותר לעשות נקב, או לתת לגוי לעשות.
5) וכן בקבוק יין שסגור עם פקק שעם, האם מותר להסירו ע"י כלי המיועד לכך.
[ס"ו, ס"ב, מ"ב סקכ"ג, שמינו ממוכר, מזו"ע נ"ע י"ע, ירד ממנה שם כלי גם לקולע, המס נמשב להכנים ולהוציא, מזו"ע נ"ע י"ע ד"ה קופסע, ולכאורה דלע כהשעה"ל סקי"ד שהכל לפי הענין ומס להמזו"ע מותר בגוי לצורך קטן שלע בגיל בתחר].
יח. מי שקושר את דלתות ארונות הבית לשמירה מהילדים, שכח לפותחם לפני שבת.
1) האם יכול לתחוך אותם, או לפתוח אותם.
2) והאם תלוי בגודל הארון.
3) ואם זה סגור במנעול, האם מותר לשוברו.
4) וכן ארון הקודש שאין את מפתח של המנעול, האם מותר לתת לגוי לשוברו.
5) וכן בית הכנסת שהארון שיש בו נייר טואלט וכדו' נעול, האם מותר לומר לגוי לשוברו.
6) והאם בכל הנ"ל מותר או עדיף לפרק את הצירים של הדלת.
[ס"ו, ס"ט, מ"ב סק"ל-ל"ד, וסקל"ז, נפק"מ בין דמוריימע לדרבנן צורך מלוה, וכן כבוד הבריות].
יט. קערת נטילה שנסדקה.
1) האם יכול למרוח קצת פלסטלינה מבחוץ.
2) וכן קופסת פלסטיק שניקבה, האם יכול לתחוב בתוכה, או להצמיד לה מבפנים או מבחוץ נילון נצמד.
3) והאם יש חילוק בין אם יש בתוכו אוכל או מרק וכדו' או שהוא עדיין ריק.
4) והאם מותר למרוח בשבת משחה, או שמן על הגוף.
5) והאם מותר לתחוב תוך האוזן אטמי אוזנים מסליקון שנצמדים היטב ע"י שמהדקן באזניו.
[סי"ע, מ"ב סקמ"ה- מ"ו, וסקמ"ח, ומשום ממרח בשב וגלמ].
סימן שט"ו
א. ילדים פורסים שמיכה או סדין מכסא לכסא.
1) האם מותר כשמתחבאים תחתיו.
2) והאם מותר כשרק מניחים משחקים תחתיו.
3) ואם מותר להם לפרוס חוטים במרחק של פחות מג' טפחים אחד מהשני ולשבת תחתיו.
4) ואם היה להם מבעו"י קצת חבלים, האם יכולים להמשיך לסכוך גם הלאה על סמך זה.
[שעה"ל כ"ו, מ"ב סק"כ, וסקי"ג, מזו"ע נ"ב סק"ח, וסק"ט ד"ה כתב המ"ב, רע"ע ס"ב תו"ם סק"ז].
ב. תינוק המונח בעגלה.
1) האם מותר לפרוס סדין וכדו' על עגלה או על הלול כדי להגן מהשמש, או כדי שיהיה לו חושך.
2) ובאיזה גובה צמוד לתינוק יוכל להניח.
3) אם הלך לפני שבת בעגלה עם תינוק המכוסה מלמעלה, ונכנסה שבת, האם יכול להסיר את הכיסוי בשבת.
4) וכן מי שלא ידע שאסור והניח כיסוי מעל התינוק בשבת, האם יוכל להסירו.

5) והאם יועיל שיוריד את רוב הכיסוי וישאיר קצת מכוסה.
6) והאם אפשר לכסות קצת את הלול בער"ש אבל לא מאותו צד שתחתיו ישכב הילד בשבת ויפריע לו.
7) אם היה קצת מכוסה כבר מער"ש, האם אחרי שמוריד בשבת רוב הכיסוי צריך להשאיר את אותו מיעוט כל השבת.
8) והאם מותר ללכת בשבת ברחוב ולהחזיק ביד מצחיה או בשתי ידיו חתיכת בד וכדו' שיגן עליו מהשמש, או נילון מהגשם.
9) והאם מותר בשמחת תורה שמכסים את החתן תורה בטלית לתופסו בסטנדרים או עמודי הבימה וכדו'.
[מ"ב סק"ח שכל שים לחל יש ליסור סמירה. מזו"ח נ"ב סק"ז ד"ה ד"ה שם, מ"ב סק"ו וסקט"ו, וסקל"ח, שם לח מלומו לד השם נשבב שלח השמיל מחיצה לגל. שעה"י סקמ"ו מלמר ולומו מיעוט נעשה גם לגל, מ"ב סק"ב-ו,-ט"ו. מזו"ח נ"ב סק"ב, וסק"ו, שו"ע הגר"ז סט"ז].
ג. עגלת תינוק שהגגון מחובר אליה מהצד.
1) האם מותר לפותחו בשבת.
2) אם לא היה מחובר בער"ש וחיברו עם התופסנים בשבת, האם מותר לפותחו.
3) אם הכיסוי הוא שקוף, כלומר שמועיל רק לגשם, האם יכול להניח מעליו חיתול.
4) וכן להיפך שהניח תחלה חיתול, האם יכול להוסיף מעליו נילון לגשם.
5) והאם יוכל אח"כ להוציא את החיתול מתחתיו, וישאר רק הנילון.
6) וכן כשיורד גשם האם מותר לשטוח נילון ע"ג הסכך.
7) והאם מותר לפתוח שמשיה שעומדת בחצר.
8) וכן גג של סוכה המתרומם, או יוצא לגמרי החוצה, וגבוה מעל הסכך ג"ט, האם מותר לסוגרו בשבת.
[השם שפיסה מתרת דוקא נעמדה מוכנת לכך, והוסיף מדבר אחר השם דומה לנבוד, ס"ה, מ"ב סק"כ, וסקכ"ז, מזו"ח סימן נ"ב סק"ו, ושר"מ מ"ב סקכ"ה, וסימן שרכ"ו ס"ג, ומ"ב סק"כ].
ד. בשמחת תורה כשמסתובבים עם הס"ת ורוצים לשבת.
1) האם מותר להעמיד שורה של סטנדרים, או ספסלים, או לשטוח עליהם מפה.
2) והאם יש חילוק בין אם יסדר אותם לפני שהוציאו את הס"ת או אחרי.
3) וכן האם יש חילוק בין אם כונתו לסדר את המקום שיוכלו לרקוד ואגב כך יוצר המחיצה.
4) האם מותר אחרי ההקפות לפרק את הכל.
5) וכשיש מחיצה בצד שהועמדה כאפשרות מעבר לעזרת נשים, האם מותר אח"כ להעביר את המחיצה כנגד הספסלים שיוכלו לשבת.
6) וכן מי שנמצא בבית חולים, האם יכול לסגור את המחיצה בינו לחבירו כדי שיהיה לו שקט, למרות שאח"כ מחמת וע"י כן יוכל גם להתפלל.
[ס"ה רמ"ח, מתיר מחרי שהשמייס השימר, והשם יש מילוק בין שם נעשה לפני שהוגדר למתיר לו מח"כ רשב"ח וריטב"ח עירובין ע"ט].
ה. סוכה שחלק מדפנותיה הם תריסים.
1) האם מותר לפתוח חלק מהשלבים או את כולם, וכן להזיז חלק מהתריס ולהחזיר.
2) והאם שונה כשחלק מהתריס כבר סגור מערב שבת אבל כנגד אותו מקום יש תקרה.
3) וכן סטנדר שעומד בצד, האם מותר להרים אותו על הספסל כדי שיוכל לעבור לפני המתפלל.
4) וכן רוצים לחתל ילדים במקום שיש ספרים, האם אפשר לפרוס מפה ממקום שעומד כבר ארון כשאותו ארון לא נמצא כנגד הספרים.
5) וכן מי שנמצא בבת חולים ויש וילון המתנדנד בינו לשכינו שא"א לומר דבר שבקדושה, האם יכול להדקו ולתפסו היטב.
[כלומר חלק ממתרת שהימה כולה סגורה נשבת, והשם לפשר להמשיך למתרת מחינה מתרת. והשם מתנדנד נחשב כמחלת מחיצה. מ"ב סק"ו, מזו"ח נ"ב סק"ג].
ו. מי שמונח לו בחצר ע"ג הפרגולה ברזנט מגולגל עבה.
1) רוצה לשבת בחוץ והשמש מפריעה לו, האם יכול לפותחה.
2) והאם יכול למשוך מאותו גליל אפילו שלא היה פרוס כלל.
3) ואם נופל ממנו לכלוכים האם יכול להחליפו עם בד אחר.

4) אם כל הברזנט מונח מגולגל על הריצפה, האם מותר לו להניחה כמות שהיא למעלה לצל.
[מ"ב סקי"ח וסקט"ז, מזו"ח נ"ב סק"מ].
ז. תמונה שעל הקיר.
1) האם מותר בשבת לתלות או להוריד אותה.
2) וכן האם מותר להוריד את הלוח מהקיר כדי לראות בו, או להראות אותו.
3) והאם מותר לתלות את השעון על הקיר.
[מג"ח שט"ו סק"ב, מזו"ח נ"ב סקי"ג].
ח. ארגזים רקים, או מלאים עם ירקות וכדו'.
1) האם יכול להניח עליהם פלטה של השולחן.
2) והאם יש חילוק אם מניח עליהם במקום שמונחים או שמזיז אותם למקום אחר.
3) ואם העביר אותם למקום אחר כי יותר נוח לו שיהיו שם, האם יכול אח"כ להניח עליהם את הפלטה.
4) והאם מותר להוציא את כל הארגז ירקות מהמקרר כשבמקומו נשאר פער גדול.
5) וכן האם מותר להוציא מגירה מלאה, או ריקה, שמחוברת לתחתית השולחן.
6) ואם המגירה היתה ריקה האם מותר למלאות אותה עם דברים.
[במקומו נהיה טפח שעה שעה"ס סקנ"ו, מ"ב סקמ"ח, וסקמ"ט, מזו"ח סוסקי"ד, ממנ עמ הוממת המגירה והחזרתה גם משום פוה מלא שמלוי גגולל, כי זה בנין קלוש, מזו"ח נ"ב י"ד ד"ה כ' עוד].
ט. דלת מתקפלת שהיתה כולה מקופלת מבעו"י.
1) האם מותר לסגור אותה בשבת.
2) וכן דלת של סוכה שמהוה מחיצה שלישית היתה פתוחה לגמרי מבעו"י, האם מותר לסוגרה, ולפותחה.
3) והאם מותר לפתוח בשבת, כסא נח מקופל, שולחן מתקפל, מיטה מתקפלת, כשחושב גם להניח בקבוקי שתיה ארגזים או דברים אחרים תחתיהם.
[ס"ה, ביאוה"ל ד"ה כפת, ודי"ה לכתחילה. כלומר המס נמשך כמילו מגולגל או לא והמס בכלל בכה"ג נריך שיהיה טפח].
י. סיר גדול או קטן עם מאכל לא רוצה שיכנסו זבובים וכדו'.
1) האם מותר להניח עליו נילון ח"פ או צלחת וכדו'.
2) האם יש חילוק היכן הסיר מונח.
3) אם כיסה אותו מבעו"י עם הנילון כיצד מפרק.
4) וכן אם כיסה אותו כשהיה מונח במקומו אח"כ העבירו למקום אחר, האם מותר להוריד ממנו את הכיסוי.
[יש כאן ד' ממילות. ומילו במקומו, וכיסוי שמילו מיועד לכך, שט"ו סי"ג, מ"ב סקמ"ח, שעה"ס ל"ח שמילו דין מקומו העיקר שלא יוסח לכך, מזו"ח נ"ב סק"י, וסק"ז ד"ה לף].
יא. מונח לכלוך וכדו' או דבר מוקצה על הריצפה.
1) האם מותר לכסות אותו עם סיר.
2) והאם יש חילוק אם הופך עליו כלי קטן או מגירה ארגז וכדו'.
[המס נמשך הפיכתו לגהל תמתו מ"ב סקמ"ח, מזו"ח נ"ב סק"ז ד"ה רש"י, וכן לענין ממן כופה ביה"ל ס"ה ד"ה כפת].
יב. סכך שחושש שיעוף ברוח.
1) האם מותר לקושרו ביו"ט.
2) והאם תלוי איזה קשר יעשה.
3) ואם כבר נפל הסכך ואין לו סוכה אחרת. האם יכול לומר לגוי להחזירו.
4) וכן וילון שנפל מהווים שלו האם מותר לתלות את זה חזרה.
5) ואם כשאין לו את הוילון אינו יכול לעשות צרכיו האם יכול לומר לגוי שיחבר.
6) והאם תלוי כל כמה זמן מורידים אותו לכביסה.
[רמ"ח שט"ו ס"ח,- כלומר המס זה דמוריימת מו דרכנן מס"ח סק"ח, שעה"ס סק"ו וסקי"ח, מזו"ח נ"ב סקי"ג שמשום פוה ונשבוע ממיר].